

การศึกษากลวิธีการแปลอุปลักษณ์ในนวนิยายเกาหลีเรื่อง คิมจียอง เกิดปี 82 เป็นภาษาไทย

ศยามล ศรสวรรณศรี¹

(Received: May 19, 2021; Revised: December 14, 2021; Accepted: December 14, 2021)

บทคัดย่อ

งานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความหมายของอุปลักษณ์ที่ปรากฏในนวนิยายเกาหลีเรื่อง 82년생 김지영 (คิมจียอง เกิดปี 82) แต่งโดย Cho Nam-joo (โชนัม-จู) และศึกษาวิธีการแปลอุปลักษณ์ในนวนิยายฉบับแปลภาษาไทย แปลโดย ทรงสิริ ทองคำใส ผลการศึกษาพบว่า มีการใช้อุปลักษณ์ในนวนิยายต้นฉบับภาษาเกาหลีทั้งหมด 78 ครั้ง ส่วนในฉบับแปลภาษาไทย ผู้แปลใช้กลวิธีการแปล 5 ประเภท ด้วยความถี่ตามลำดับดังนี้ การแปลแบบตรงตัว จำนวน 31 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 34.44 การแปลแบบเอาความ จำนวน 28 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 31.11 การแปลแบบเทียบเคียงสำนวน จำนวน 18 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 20.00 การแปลอุปลักษณ์เป็นอุปมา จำนวน 12 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 13.33 และ การละการแปล จำนวน 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.11

ผลการศึกษาทำให้ทราบแนวทางการแปลอุปลักษณ์ที่หลากหลาย การแปลแบบตรงตัวเป็นกลวิธีการรักษาความหมายและลีลาทางภาษาของต้นฉบับไว้ได้ดีที่สุด และเหมาะสมกับผู้อ่านบทแปลที่สามารถเชื่อมโยงความคิดในเชิงอุปลักษณ์และเข้าใจความหมายตามต้นฉบับได้ กลวิธีการแปลแบบเอาความเป็นกลวิธีที่อธิบายหรือให้ข้อมูลเพิ่มเติมแก่ผู้อ่านเพื่อการเข้าถึงใจความสำคัญในกรณีที่ไม่สามารถแปลแบบตรงตัวได้ การแปลแบบเทียบเคียงสำนวนเป็นกลวิธีที่ปรับเปลี่ยนให้เข้ากับวัฒนธรรมของผู้อ่าน และสามารถสร้างผลกระทบทางการรับรู้ความหมายในเชิงอุปลักษณ์ได้เทียบเท่ากับการอ่านต้นฉบับ การแปลอุปลักษณ์เป็นอุปมาทำให้น้ำหนักของความหมายเบากว่าต้นฉบับเล็กน้อย และการละการแปลเป็นการหลีกเลี่ยงคำที่มีความหมายซ้ำซ้อนในประโยคเดียวกัน ผู้แปลมีบทบาทสำคัญในการพิจารณาบริบทแวดล้อม เพื่อเลือกใช้กลวิธีการแปลให้เหมาะสมต่อไป

คำสำคัญ: กลวิธีการแปลภาษาเกาหลี-ไทย อุปลักษณ์ นวนิยายเกาหลี คิมจียอง เกิดปี 82

¹ ดร., อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาเกาหลี ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

อีเมล: sayamon.som@elearning.cmu.ac.th

A Study on Translation Strategies of Metaphors in the Korean Novel *Palsip Yi Nyeon Saeng Kim Jiyeong* into Thai

Sayamon Sornsuwannasri²

Abstract

This study aims to analyze the meanings of metaphors used in Korean novel *Palsip Yi Nyeon Saeng Kim Jiyeong* written by Cho Nam-joo, and to analyze the metaphors translation strategies in Thai version translated by Trongsiri Thongkhamchai. The results reveal that 78 metaphors were used in Korean version. In Thai version, the translator applied 5 translation strategies respectively. The word-for-word translation was applied 31 times (34.44%), the free translation was applied 28 times (31.11%), the idiomatic translation was applied 18 times (20.00%), the metaphor-to-simile translation was applied 12 times (13.33%), and the omission was applied 1 time (1.11%).

The results of the study revealed various metaphor translation methods. The word-for-word translation is the best way to preserve the meanings and linguistic style of the original, and it is suitable for the readers of the translation who can connect metaphorical ideas and understand the meaning of the original. The free translation explains or provides additional information to the readers to gain access to the main idea in cases where the word-for-word translation is not possible. Idiomatic translation is a strategy that adapts to the readers' culture, and it can create a metaphorical impact on the perception of meaning comparable to that of reading the original. The metaphor-to-simile translation makes the weight of the meaning slightly lighter than the original. The omission of translation avoids words that have redundant meanings in the same sentence. A translator plays an important role in considering the context to choose the appropriate translation strategy.

Key words: Korean-Thai Translation strategies, Metaphor, Korean novel, *Palsip Yi Nyeon Saeng Kim Jiyeong*

² Ph.D., Lecturer, Korean Division, Department of Eastern Languages, Faculty of Humanities, Chiang Mai University
Email: sayamon.sorn@elearning.cmu.ac.th

บทนำ

นวนิยายเป็นงานทางด้านวรรณศิลป์ที่สะท้อนสังคมรูปแบบหนึ่ง ผู้แต่งสามารถเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ที่ต้องการผ่านนวนิยายได้ เช่น วัฒนธรรม วิถีชีวิต หรือแม้กระทั่งปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ดังนั้น นวนิยายจึงถือเป็นเครื่องสะท้อนให้ผู้คนในสังคมได้ตระหนักถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมของตนเอง หนึ่งในปัญหาที่เกิดขึ้นในหลายสังคม ก็คือสถานะและบทบาทของเพศหญิงในสังคมที่ชายเป็นใหญ่ งานวรรณกรรมในหลายประเทศได้สะท้อนให้เห็นบทบาท หน้าที่ และสถานะของเพศหญิง ในอุดมคติทางสังคม ยกตัวอย่างเช่น หนังสือรวมเรื่องสั้นของจีนเรื่อง *เสียงเพรียกที่กลบเร้นจากแผ่นดินใหญ่* (Xinran, 2004) ได้สะท้อนให้เห็นบทบาทของผู้หญิงที่มีต่อพ่อแม่ นั่นคือต้องเป็นลูกที่ดี เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ช่วยทำงานภายในครอบครัว บทบาทของผู้หญิงที่มีต่อสามี คือต้องดูแลเอาใจใส่ ให้เกียรติสามี และบทบาทของผู้หญิงในการเป็นแม่ผู้ให้กำเนิดและดูแลเลี้ยงดูลูกอย่างไม่ขาดตกบกพร่อง เป็นต้น

ประเทศเกาหลีใต้ก็เป็นอีกประเทศหนึ่งที่ได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมจากจีน และเป็นสังคมที่ชายเป็นใหญ่ แม้ในยุคปัจจุบันสังคมจะพัฒนาขึ้นมา แต่ผู้หญิงในประเทศเกาหลีใต้อีกยังมีสถานะที่ไม่เท่าเทียมกับผู้ชายในหลาย ๆ ด้าน เช่น การถูกอบรมบ่มนิสัยในวัยเด็กที่เข้มงวดมากกว่าผู้ชาย โอกาสในการศึกษาต่อในระดับสูงที่น้อยกว่าผู้ชาย โอกาสในหน้าที่การงานที่ผู้ชายมักได้รับการเลื่อนตำแหน่งมากกว่าผู้หญิง การใช้ชีวิตหลังแต่งงานที่ต้องเป็นคนดูแลบ้านและลูกเป็นหน้าที่หลัก เป็นต้น

ด้วยสถานะทางสังคมของผู้หญิงเกาหลีใต้ที่ไม่เท่าเทียมกับผู้ชายดังกล่าวมานั้น ทำให้เกิดงานวรรณกรรมที่ผู้เขียนหยิบยกปัญหานี้ขึ้นมาถ่ายทอด เพื่อให้ผู้คนในสังคมได้รับรู้และตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว หนึ่งในงานวรรณกรรมที่สะท้อนปัญหาความไม่เท่าเทียมทางเพศ ก็คือ นวนิยายเรื่อง *82년생 김지영* (คิมจียอง เกิดปี 82) แต่งโดย Cho Nam-joo (โชนม-จู) เมื่อเดือนตุลาคม ปี ค.ศ. 2016 และเป็นนวนิยายเกาหลีที่ขายดีเป็นอันดับ 1 ในประเทศเกาหลีใต้ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2017 – ปัจจุบัน (Kyobobook, 2020) และเป็นนิยายเกาหลีเรื่องแรกที่มียอดขายมากกว่าล้านเล่ม และยังถูกนำไปแปลเป็นภาษาต่าง ๆ เพื่อจำหน่ายอีก 16 ประเทศทั่วโลก (Warumanu, 2019) รวมถึงฉบับแปลภาษาไทย ซึ่งแปลโดย ตรองสิริ ทองคำใส ตีพิมพ์โดยสำนักพิมพ์เอิร์นเนส พับลิชชิง นอกจากนี้ นวนิยายเรื่อง *คิมจียอง เกิดปี 82* ยังถูกนำมาดัดแปลงเพื่อถ่ายทอดในรูปแบบภาพยนตร์ โดยเข้าฉายในโรงภาพยนตร์ที่เกาหลีใต้และโรงภาพยนตร์ที่ประเทศไทยในปี ค.ศ. 2020

ผู้แต่งนวนิยายนอกจากจะต้องการถ่ายทอดเรื่องราว จินตนาการ หรือสอดแทรกเนื้อหาที่ต้องการแล้วยังมีการใช้ชั้นเชิงทางภาษาในการถ่ายทอด เพื่อให้ผู้อ่านเข้าถึงเนื้อหาที่ผู้แต่งต้องการจะสื่อ หนึ่งในวิธีการนั้นก็ คือ การใช้อุปมาอุปไมย (Metaphor) ซึ่งเป็นภาษาภาพพจน์ (Figurative languages) ประเภทหนึ่ง อุปมาอุปไมยคือการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง โดยมีคุณลักษณะบางอย่างร่วมกัน เป็นสำนวนโวหารที่ไม่มีการกล่าวอย่างตรงไปตรงมา แต่ให้ภาพพจน์ที่ผู้อ่านสามารถเข้าถึงเนื้อความที่แท้จริงได้อย่างมีอรรถรส ผู้แต่งจึงมักเลือกใช้อุปมาอุปไมยในงานวรรณกรรมอยู่เสมอ นวนิยายเรื่อง *คิมจียอง เกิดปี 82* มีการใช้อุปมาอุปไมยในการเปรียบผู้หญิง หรือสถานะของผู้หญิง กับสิ่งต่าง ๆ ที่มีคุณลักษณะแบบเดียวกัน เพื่อให้ผู้อ่านเข้าถึงความหมายและเกิดความซาบซึ้งถึงอรรถรสของนวนิยายเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี

การแปลงานวรรณกรรมที่มีการใช้สำนวนภาษาที่ไม่มีความหมายตรงไปตรงมาตามตัวอักษรนี้ เป็นสิ่งที่นักแปลทุกคนจะต้องระมัดระวังมาก เพราะนอกจากจะต้องมีความรู้ภาษาต้นทางและภาษาปลายทางเป็นอย่างดีแล้ว จะต้องมีความรู้เรื่องสำนวนภาษา การใช้ความเปรียบ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับสังคมและวัฒนธรรมของผู้ใช้ภาษาต้นทางอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การถ่ายทอดความหมายจากต้นฉบับมาสู่ฉบับแปล จึงต้องคำนึงถึงความหมายและลีลาทางภาษาควบคู่กัน เพื่อถ่ายทอดให้ผู้อ่านฉบับแปลเข้าใจเนื้อหาและได้อรรถรสที่ใกล้เคียงกับต้นฉบับมากที่สุด

ดังนั้น การศึกษาความหมายของอุปลักษณ์ในนวนิยายเกาหลี *คิมจียอง เกิดปี 82* จะเป็นประโยชน์ต่อวงการการศึกษาภาษาเกาหลี ในด้านการเข้าใจและเข้าถึงความหมายของคำศัพท์และสำนวนที่คนเกาหลีนำมาใช้เพื่อเปรียบเทียบกับสิ่งต่าง ๆ ที่มีคุณลักษณะคล้ายกัน และยังเข้าใจถึงทัศนคติทางสังคมของชาวเกาหลีได้มากขึ้น นอกจากนี้ การศึกษาการแปลอุปลักษณ์ที่ปรากฏในนวนิยายดังกล่าว จะสามารถเป็นแนวทางสำหรับนักแปล ในการแปลสำนวนความเปรียบที่ไม่ได้มีความหมายตรงไปตรงมา ให้สามารถถ่ายทอดความหมายมาสู่ฉบับแปลได้อย่างครบถ้วนและเหมาะสมกับบริบททางสังคมของผู้อ่านได้

วัตถุประสงค์

งานวิจัยชิ้นนี้ได้ดำเนินการศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- 1) ศึกษาความหมายของอุปลักษณ์ที่ปรากฏในนวนิยายเกาหลีเรื่อง *82년생 김지영* (คิมจียอง เกิดปี 82)
- 2) ศึกษาวิธีการแปลอุปลักษณ์จากต้นฉบับภาษาเกาหลีสู่ฉบับแปลภาษาไทย

ความหมายของอุปลักษณ์ การแปลโวหารภาพพจน์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความหมายของอุปลักษณ์

อุปลักษณ์ (Metaphor) คือภาษาภาพพจน์ (Figurative language) ประเภทหนึ่ง ซึ่งเป็นภาษาที่ไม่ได้มีความหมายตรงตามตัวอักษร จุดมุ่งหมายของการใช้ภาษาภาพพจน์คือเพื่อสร้างความแปลกใหม่และทำให้ภาษามีพลัง มองเห็นภาพได้ชัดเจน อุปลักษณ์คือการนำเอาสิ่งที่ต่างกันสองสิ่งขึ้นไปที่มีคุณสมบัติบางประการร่วมกันมาเปรียบเทียบว่าสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง (Office of the Royal Society, 2018, pp. 204, 319) เช่น พ่อแม่คือพระอรหันต์ในบ้าน ชาวนาเป็นกระดูกสันหลังของชาติ มีดโกนอาบน้ำผึ้ง เป็นต้น การเปรียบเทียบลักษณะนี้จะไม่มีคำแสดงการเปรียบเทียบว่า “เหมือน” “ดั่ง” ฯลฯ เช่นเดียวกับการใช้อุปมาโวหาร แต่หากจำเป็นต้องใช้คำแสดงการเปรียบเทียบในอุปลักษณ์โวหาร ก็มักจะใช้คำว่า “เป็น” หรือ “คือ” เพื่อเน้นความหมายว่าของสองสิ่งที่นำมาเปรียบนั้น เหมือนกันจนเป็นสิ่งเดียวกัน

อุปลักษณ์อาจอยู่ในรูปแบบคำศัพท์เดี่ยว ๆ หรือเป็นวลี ประโยค หรือสำนวน สุภาษิตก็ได้ (Newmark, 1988, p. 104) อุปลักษณ์มีองค์ประกอบ 2 ประการคือ สิ่งที่ถูกเปรียบ (Tenor) และแบบเปรียบ (Vehicle) สิ่งที่ถูกเปรียบ (Tenor) คือความคิดหรือสิ่งของที่ต้องการนำเสนอเนื้อหาสาระหรือบรรยาย

คุณลักษณะ ส่วนแบบเปรียบ (Vehicle) คือรูปแบบทางภาษาที่นำมาใช้เปรียบเทียบเพื่อสื่อถึงเนื้อหาสาระหรือคุณลักษณะที่ต้องการนำเสนอ (Ullmann, 1962)

งานวิจัยชิ้นนี้เก็บข้อมูลการใช้อุปลักษณณ์ในนวนิยายฉบับภาษาเกาหลี โดยพิจารณาจากการปรากฏของ สิ่งที่ถูกเปรียบ (Tenor) และแบบเปรียบ (Vehicle) ซึ่งแบบเปรียบนั้นไม่ได้มีความหมายตรงตามตัวอักษร แต่มีเพื่อบรรยายให้เห็นภาพพจน์ทางวรรณกรรม และเพื่อเชื่อมโยงความคิดไปถึงสิ่งที่ถูกเปรียบ

2. การแปลโวหารภาพพจน์

ไนดา (Nida, 1964, p. 2) หนึ่งในนักวิชาการที่สำคัญซึ่งสร้างทฤษฎีเกี่ยวกับศาสตร์การแปล ได้ให้นิยามการแปลไว้ว่า การแปลคือการถ่ายทอดสารจากต้นฉบับไปสู่ภาษาของผู้รับสาร ทั้งในด้านความหมายและลีลาทางภาษาได้อย่างใกล้เคียงต้นฉบับและเป็นธรรมชาติที่สุด

ไรส์ และแฟร์เมียร์ (Reiss & Vermeer, 1984) ได้เสนอทฤษฎี Skopos theories ซึ่งเป็นทฤษฎีการแปลที่ยึดเอาตามวัตถุประสงค์หรือเจตนาของการแปลเป็นหลัก กล่าวคือ ต้องประเมินผู้รับสารปลายทางเสียก่อน แล้วจึงให้ความสำคัญกับสารที่จะแปลว่าต้องมีการปรับให้ผู้รับสารปลายทางเข้าถึงสารต้นฉบับได้อย่างไร

ในการแปลงานวรรณกรรมนั้น วิลยา วิวัฒน์สร (Wiwatsorn, 2004, p. 156) ได้ให้คำนิยามไว้ว่า เป็นการถ่ายทอดความหมายและวรรณศิลป์จากภาษาหนึ่งไปสู่อีกภาษาหนึ่ง โดยไปถึงระดับการสร้างสรรคของนักประพันธ์ต้นฉบับ กล่าวคือ รักษาบริบททางวัฒนธรรมของต้นฉบับ ขณะเดียวกันก็ต้องคำนึงถึงผู้อ่านฉบับแปลเสมอ

เบเคอร์ (Baker, 2011, pp. 71-78) เสนอแนวทางการแปลสำนวนและภาษาภาพพจน์ ซึ่งหมายรวมถึงอุปลักษณณ์เข้าไว้ด้วย ดังนี้

1) ใช้สำนวนที่มีความหมายและรูปแบบเหมือนกัน ในกรณีที่ต้นฉบับและภาษาเป้าหมายมีการใช้สำนวนและรูปแบบทางภาษาที่เหมือนกัน ก็สามารถนำสำนวนที่อยู่ในภาษาเป้าหมายมาแทนที่สำนวนในต้นฉบับได้เลย

2) ใช้สำนวนที่มีความหมายเหมือนแต่ต่างรูปแบบกัน ในกรณีที่ภาษาเป้าหมายมีสำนวนที่มีความหมายเหมือนกับสำนวนในต้นฉบับ แต่นำเสนอด้วยรูปแบบที่แตกต่างกัน ก็สามารถนำสำนวนนั้นมาใช้ได้เพื่อรักษาความหมายเดิมของสำนวนต้นฉบับ

3) แปลแบบถอดความ ในกรณีที่ไม่มีสำนวนในภาษาเป้าหมายมาเทียบเคียงได้ หรือไม่เหมาะสมที่จะแปลด้วยการเล่นสำนวน ก็สามารถใช้วิธีการแปลแบบอธิบายความ หรือใช้ภาษาที่ตรงไปตรงมา

4) ใช้วิธีการละไม่แปล ในกรณีที่สำนวนในต้นฉบับไม่สามารถถ่ายทอดความหมายในภาษาเป้าหมายได้ หรือไม่สามรถถอดความได้อย่างสละสลวย ก็สามารถละไม่แปลได้

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นาวอน จอน (Jeon, 2013) ศึกษาเปรียบเทียบอุปลักษณะในวรรณกรรมแปลภาษาไทยกับต้นฉบับภาษาเกาหลี เรื่อง *엄마를 부탁해* (แม่...หัวใจที่หายไป : Please Look After Mom) ผู้แต่ง คยอง-ซุก ชิน ผู้แปล กฤตินี อุปโยคิน โดยได้ศึกษาพบการใช้อุปลักษณะจำนวน 32 อุปลักษณะ จำแนกได้ 5 ลักษณะ ได้แก่ ลักษณะที่ใช้คำเดียวกันที่แสดงอุปลักษณะอย่างเดียวกัน พบมากที่สุดเป็นจำนวน 21 อุปลักษณะ คิดเป็นร้อยละ 65.63 รองลงมาคือ ลักษณะที่ใช้วงคำศัพท์เดียวกันแสดงอุปลักษณะอย่างเดียวกัน จำนวน 4 อุปลักษณะ คิดเป็นร้อยละ 12.50 ลักษณะในวรรณกรรมต้นฉบับใช้ความหมายตรง ส่วนในวรรณกรรมฉบับแปลใช้อุปลักษณะจำนวน 4 อุปลักษณะ คิดเป็นร้อยละ 12.50 ในวรรณกรรมต้นฉบับใช้อุปลักษณะ ส่วนในวรรณกรรมฉบับแปลใช้ความหมายตรง จำนวน 2 อุปลักษณะ คิดเป็นร้อยละ 6.25 และที่พบน้อยที่สุดคือ ลักษณะที่ใช้คำแตกต่างกันที่แสดงอุปลักษณะถึงเรื่องเดียวกัน จำนวน 1 อุปลักษณะ คิดเป็นร้อยละ 3.12 ผลการศึกษาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าคนไทยกับคนเกาหลีมีการเชื่อมโยงความคิดในเรื่องเดียวกัน ใกล้เคียงกัน ซึ่งเป็นมุมมองที่พิจารณาผ่านวรรณกรรม

ตติยานาด ลิมชัยอรุณเรือง (Limchairunruang, 2017) ได้ศึกษาทฤษฎีการแปลงานวรรณกรรม การแปลวรรณกรรมเด็ก ภาษาภาพพจน์ ภาษาศาสตร์เชิงสังคม และวัจนปฏิบัติศาสตร์ เพื่อนำมาใช้ในการแปลวรรณกรรมเยาวชนและวิเคราะห์ในประเด็นดังกล่าว โดยได้แปลบางส่วนของวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง “*When the Sea Turned to Silver* (การผจญภัยของนักเล่าเรื่องจำเป็น)” ของ เกรซ หลิน และนำเสนอแนวทางการแปลภาษาภาพพจน์ บทสนทนา และวัจนกรรมอ้อม ผลการศึกษาในส่วนของการแปลภาษาภาพพจน์ อันได้แก่ อุปมา บุคลาธิษฐาน อุปลักษณะ การเลียนเสียงธรรมชาติ การอ้างอิง และอติพจน์ พบว่า มีกลวิธีที่ใช้ในการแปล 11 กลวิธี คือ (1) การแปลตรงตัว (2) การแปลตรงตัวประกอบการเพิ่มข้อมูล (3) การแปลตรงตัวประกอบการแปลโดยการแทนที่ด้วยสิ่งที่เทียบเคียงได้ในภาษาไทย (4) การแปลตรงตัวประกอบการตีความ (5) การแปลแบบตีความ (6) การแปลด้วยภาษาภาพพจน์ที่เทียบเคียงกันได้ภาษาไทย (7) การแปลโดยเปลี่ยนประเภทของภาษาภาพพจน์จากอุปลักษณะเป็นอุปมา (8) การแปลโดยเปลี่ยนประเภทของภาษาภาพพจน์จากอุปลักษณะเป็นอุปมาประกอบการเพิ่มข้อมูล (9) การแปลบรรยายโวหารเป็นภาพพจน์เลียนเสียงธรรมชาติโดยใช้เสียงที่เทียบเคียงได้ในภาษาไทย (10) การแปลบรรยายโวหารเป็นภาพพจน์เลียนเสียงธรรมชาติโดยใช้เสียงที่เทียบเคียงได้ในภาษาไทยประกอบการเพิ่มข้อมูล และ (11) การแปลบรรยายโวหารเป็นภาพพจน์อุปมา

ประทุมเพชร แซ่อ่อง และคณะ (Sae Ong, et al., 2017) ศึกษาและวิเคราะห์กลวิธีการแปลสำนวนและความเปรียบที่ปรากฏในวรรณกรรมแปลเรื่อง “*แฮร์รี่พ็อตเตอร์กับศิลาอาถรรพ์*” ผลการศึกษาวิเคราะห์กลวิธีการแปล ปรากฏสำนวนและความเปรียบจำนวน 100 สำนวน โดยแบ่งเป็น (1) กลวิธีการแปลแบบเอาความ 51 สำนวน (2) กลวิธีการแปลแบบตรงตัว 27 สำนวน และ (3) กลวิธีการแปลแบบเทียบเคียงสำนวน 22 สำนวน

สิริน มีชัย (Meechai, 2017) ศึกษากลวิธีการแปลสำนวนและภาษาภาพพจน์ในเนื้อร้องของบทเพลงภาษาอังกฤษที่ปรากฏในภาพยนตร์การ์ตูนวอลท์ดิสนีย์ แปลโดยธานี พูนสุวรรณ จำนวน 32 บทเพลง จากภาพยนตร์การ์ตูนวอลท์ดิสนีย์ที่มีชื่อเสียงที่เข้าฉายในประเทศไทยช่วงปี ค.ศ. 2003 – 2014 จำนวนห้าเรื่อง

โดยใช้กรอบกลวิธีการแปลสำนวนและภาษาภาพพจน์ของ Baker (2011) เป็นแนวทางหลักในการวิเคราะห์ผลการวิจัยพบว่า (1) กลวิธีการแปลที่พบมากที่สุดของการแปลสำนวนในเนื้อร้องของบทเพลงภาษาอังกฤษที่ปรากฏในภาพยนตร์การ์ตูนวอลท์ดิสนีย์คือ กลวิธีการแปลแบบถอดความ รองลงมาคือกลวิธีการแปลแบบใช้สำนวนเทียบเคียง กลวิธีการแปลแบบความหมายตรงตัว กลวิธีการแปลแบบละสำนวน และกลวิธีการแปลแบบละการเล่นสำนวน ตามลำดับ (2) กลวิธีการแปลที่พบมากที่สุดของการแปลภาษาภาพพจน์ในเนื้อร้องของบทเพลงภาษาอังกฤษที่ปรากฏในภาพยนตร์การ์ตูนวอลท์ดิสนีย์คือ กลวิธีการแปลแบบถอดความ รองลงมาคือกลวิธีการแปลแบบใช้รูปแบบและความหมายตรงตัว กลวิธีการแปลแบบการใช้สำนวนเทียบเคียง กลวิธีการแปลแบบละสำนวน กลวิธีการแปลแบบละการเล่นสำนวน และกลวิธีการแปลแบบการยืมสำนวน ตามลำดับ (3) ประเภทของภาษาภาพพจน์สามอันดับแรกที่มีการใช้ในเนื้อร้องของบทเพลงภาษาอังกฤษที่ปรากฏในภาพยนตร์การ์ตูนวอลท์ดิสนีย์ ได้แก่ ประเภทอดีตจรรยา ประเภทบุคลาธิษฐาน และประเภทปฏิพจน์ โดยทั้งสามประเภทมีการใช้กลวิธีการแปลถอดความมากที่สุด นอกจากนี้ ยังได้มีการตรวจสอบการจับแบ่งประเภทของกลวิธีการแปลสำนวนและภาษาภาพพจน์ด้วยวิธีการหาค่าความเชื่อมั่น (Inter-rater reliability) ระหว่างผู้วิจัย (Meechai, 2017) และผู้เชี่ยวชาญทางการแปลภาษาอังกฤษ

พราวพรรณ พลบุญ (Pholboon, 2018) ศึกษาอุปสรรคในบทเพลง J-POP เกี่ยวกับความรัก และความสัมพันธ์ระหว่างอุปสรรคกับมโนทัศน์ของสังคมญี่ปุ่นผ่านการใช้คำอุปสรรค ในบทเพลง J-POP จากคลังเพลงภาษาญี่ปุ่นออนไลน์ระหว่าง ปี ค.ศ. 2000 – 2017 จำนวน 400 บทเพลง โดยวิเคราะห์อุปสรรคตามแนวคิดทฤษฎีอุปสรรคในมุมมองทางภาษาศาสตร์ปริชานของ Lakoff and Johnson (1980) ผลการศึกษาพบว่า (1) อุปสรรคความรัก แสดงให้เห็นว่า ความรักคือธรรมชาติ คือสิ่งมีชีวิต คือสิ่งไม่มีชีวิต คือสิ่งเหนือธรรมชาติ คือความเจ็บป่วย คือการเดินทาง คือการศึกษา และคือการแข่งขัน (2) อุปสรรคผู้มีความรัก แสดงให้เห็นว่า ผู้มีความรักคือธรรมชาติ คือสิ่งมีชีวิต คือสิ่งไม่มีชีวิต และคือการแสดง (3) อุปสรรคผู้หญิง แสดงให้เห็นว่าผู้หญิง คือธรรมชาติ คือสิ่งมีชีวิต และคือสิ่งเหนือธรรมชาติ (4) อุปสรรคผู้ชาย แสดงให้เห็นว่าผู้ชายคือธรรมชาติ คือสิ่งมีชีวิต และคือสิ่งไม่มีชีวิต อุปสรรคทั้งหมดเกิดจากการนำคำที่อยู่ในวงความหมายต้นทาง ถ่ายโยงความหมายไปสู่ความรัก ผู้มีความรัก ผู้ชาย และผู้หญิง ในด้าน ลักษณะ คุณสมบัติ คุณค่า บทบาท หน้าที่ พฤติกรรม แสดงให้เห็นถึงมุมมองความคิด และวัฒนธรรมที่ปรากฏในภาษาญี่ปุ่น

งานวิจัยดังกล่าวข้างต้นทำให้ได้ทราบถึงการใช้อุปสรรคในวรรณกรรมประเภทต่าง ๆ เช่น นิยาย วรรณกรรมเยาวชน บทเพลง โดยมีการกล่าวเปรียบสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง เพื่อแสดงคุณลักษณะของสิ่งที่ต้องการพูดถึงอย่างมีชั้นเชิง และการแปลอุปสรรคที่ปรากฏในวรรณกรรมเหล่านี้ ผู้แปลต่างก็มีกลวิธีการที่หลากหลาย โดยมีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือ เพื่อถ่ายทอดความหมายจากต้นฉบับมาสู่ฉบับแปล โดยยังคงความไพเราะทางภาษาให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

ขั้นตอนการวิจัย

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับอุปสรรคและการแปล

2. รวบรวมอุปลักษณะที่ปรากฏในนวนิยายเกาหลีเรื่อง “82년생 김지영 (คิมจียอง เกิดปี 82)” แต่งโดย Cho Nam-joo (โชนัม-จู) ฉบับภาษาเกาหลี และตรวจสอบอุปลักษณะเหล่านั้นกับอาจารย์ชาวเกาหลี ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาศาสตร์และการสอนภาษาเกาหลี
3. เปรียบเทียบต้นฉบับภาษาเกาหลีกับฉบับแปลภาษาไทย แปลโดย ตรองสิริ ทองคำใส และศึกษาว่าอุปลักษณะที่ปรากฏในต้นฉบับนั้น ผู้แปลใช้กลวิธีการแปลอย่างไรในฉบับแปล
4. รวบรวมข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์และจัดแบ่งประเภทกลวิธีการแปล
5. หาค่าความเชื่อมั่นการจัดแบ่งกลวิธีการแปล (Inter-rater reliability) ระหว่างผู้วิจัยกับผู้เชี่ยวชาญด้านการแปลภาษาเกาหลีชาวไทยจำนวนสองท่าน ท่านหนึ่งเป็นอาจารย์สอนภาษาเกาหลีในมหาวิทยาลัยและเป็นนักแปลอิสระ มีประสบการณ์ในงานแปล 15 ปี อีกท่านหนึ่งเป็นนักแปลอาชีพให้กับสำนักพิมพ์ชั้นนำในประเทศไทย มีประสบการณ์งานแปล 16 ปี ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญด้านการแปลภาษาเกาหลีทั้งสองท่าน โดยการพิจารณาจัดแบ่งประเภทกลวิธีการแปลอุปลักษณะ จากนั้นผู้วิจัยจึงนำผลการพิจารณาเปรียบเทียบกับผู้วิจัยเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น พบว่ามีค่าเท่ากับร้อยละ 83.02
6. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาและรวบรวมอุปลักษณะที่ปรากฏในนวนิยายเกาหลีเรื่อง “คิมจียอง เกิดปี 82” ฉบับภาษาเกาหลี พบว่ามีการใช้อุปลักษณะทั้งหมด 78 ครั้ง ส่วนการศึกษาการแปลอุปลักษณะที่ปรากฏในนวนิยายฉบับแปลเป็นภาษาไทยนั้น พบว่าผู้แปลใช้กลวิธีการแปล 5 ประเภท ได้แก่ การแปลแบบตรงตัว การแปลแบบเอาความ การแปลแบบเทียบเคียงสำนวน การแปลอุปลักษณะเป็นอุปมา และการละการแปล ดังจะอภิปรายต่อไป

1. การแปลแบบตรงตัว

อุปลักษณะที่ปรากฏในต้นฉบับภาษาเกาหลี เมื่อนำมาแปลเป็นภาษาไทย ยังคงความหมายของคำศัพท์เดิมที่ปรากฏในต้นฉบับ หรือเรียกว่าการแปลแบบตรงตัว กลวิธีการแปลประเภทนี้พบมากที่สุดเป็นจำนวน 31 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 34.44 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

“그러게 말이야. 암도 고치고, 심장도 이식하는 세상에 생리통 약이 한 알 없다니 이게 무슨 일이라니. 자궁에 약 기운 퍼지면 큰일이라도 나는 줄 아나 봐. 여기가 무슨 불가침 성역이라도 되는 거야?” (Cho, 2019, p. 63)

“ก็นั่นนะสิ ทุกวันนี้เรารักษาอะเร็งกันได้แล้ว ปลุกลายหัวใจก็ยังได้ แต่ดันไม่มียาแก้ปวดท้อง เมนส์ อะไรก็ไม่รู้ สงสัยคนเรากลัวฤทธิ์ยาจะทำอันตรายมดลูกมั่ง ตรงนี้ของฉันทกลายเป็นเขต ศักดิ์สิทธิ์ห้ามรุกรานแล้วเหอ” (Cho, 2020, p. 67)

สถานการณ์ - สถานการณ์ในตอนนี้เป็นสมัยที่คุณคิมจียองเพิ่งเริ่มมีประจำเดือน พี่สาวของคุณคิมจียองก็ได้บ่นถึงอาการปวดประจำเดือนที่ผู้หญิงจะต้องเจอทุกเดือน และบ่นว่าทำไมถึงไม่มีใครคิดค้นยาแก้ปวดท้องประจำเดือน ทั้ง ๆ ที่วิทยาการทางการแพทย์ก็ได้ก้าวหน้าถึงขั้นรักษาโรคร้ายแรงอย่างมะเร็งหรือโรคหัวใจได้ แต่กลับไม่มียาแก้ปวดท้องประจำเดือน เธอจึงประชดด้วยการเปรียบวามดลูกของผู้หญิงเป็น “เซตส์คดีลิตีร์ห้ามรุกราน”

ความหมายของอุปลักษณ์ - ประเภทเกาหลีใต้ในช่วงต้นของยุคปี 90 ยังไม่มียาแก้ปวดประจำเดือน ออกวางจำหน่ายอย่างแพร่หลาย ทำให้ตัวละครในเรื่องรู้สึกท้อแท้กับสังคมยังไม่ให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาอาการปวดประจำเดือนของผู้หญิงเท่าใดนักราวกับว่าเป็นเรื่องที่ไม่ควรต้องใส่ใจ ในขณะที่โรคร้ายไข้เจ็บชนิดอื่นที่สามารถเกิดกับผู้ชายได้นั้น กลับได้รับการแก้ไขและพัฒนาวิธีการรักษาให้ดียิ่งขึ้นเรื่อย ๆ ผู้พูดจึงประชดประชันด้วยการใช้อุปลักษณ์เปรียบเปรยมดลูกของผู้หญิงว่าเป็นเซตส์คดีลิตีร์ แสดงความหมายที่มีลักษณะร่วมกันคือ เห็นถึงความสำคัญ แต่ก็ไม่มีใครกล้าแตะต้องหรือเข้ามาวุ่นวาย

การแปลอุปลักษณ์ - ผู้แปลได้แปลคำว่า “불가침 성역” ว่า “เซตส์คดีลิตีร์ห้ามรุกราน” ซึ่งถือเป็นการแปลที่ตรงตามความหมายเดิมของต้นฉบับ สะท้อนให้เห็นว่าคนเกาหลีและคนไทย เข้าใจลักษณะของพื้นที่หรือเขตแดนที่มีความศักดิ์สิทธิ์ตรงกัน นั่นคือผู้คนที่เข้าไปเห็นว่าเป็นสถานที่ที่มีความสำคัญ แต่ไม่สามารถเข้าถึงได้โดยง่าย หรือไม่ต้องการเข้าไปรบกวนในสถานที่ดังกล่าว เมื่อคำแปลนี้ถูกนำมาเปรียบเทียบกับมดลูกของผู้หญิง จึงทำให้ผู้อ่านฉบับแปลเห็นภาพได้ชัดเจนไม่ต่างกับต้นฉบับ

ตัวอย่างที่ 2

김은영 씨가 스무 살이던 1999년에는 남녀 차별을 금지하는 법안이 제공됐고, 김지영 씨가 스무 살이던 2001년에는 여성부가 출범했다. 하지만 결정적인 순간이면 ‘여자’라는 꼬리표가 슬그머니 튀어나와 시선을 가리고, 뺨은 손을 붙잡고, 발걸음을 돌려놓았다. 그래서 더 혼란스럽고 당황스러웠다. (Cho, 2019, p. 72)

ในปี ค.ศ. 1999 ปีที่คุณคิมอินยองอายุยี่สิบปี เกาหลีใต้บัญญัติร่างกฎหมายห้ามกีดกันความต่างทางเพศ และเมื่อถึงปี ค.ศ. 2001 ปีที่คุณคิมจียองอายุยี่สิบปีบ้าง เกาหลีใต้ก็ริเริ่มก่อตั้งกระทรวงกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (Ministry of Gender Equality and Family) แต่แล้วเมื่อถึงนาที่ตัดสินใจ ฉลากที่ชื่อ “ผู้หญิง” กลับโผล่พรายออกมาบดบังสายตา จุดมือที่ยื่นมาให้พวกเธอกลับคืน และส่งผลให้ใครก็ตามที่เปลี่ยนใจหันหลังให้ จนน่าสับสนอลหม่านยิ่งกว่าเดิม (Cho, 2020, pp. 76-77)

สถานการณ์ - ในช่วงที่คุณคิมอินยอง พี่สาวของคุณคิมจียองกำลังตัดสินใจเลือกคณะและมหาวิทยาลัยที่จะสอบเข้า เธอสนใจอยากเข้าคณะสื่อสารมวลชนเพราะมีความฝันอยากเป็นโปรดิวเซอร์ แต่เธอได้รับคำแนะนำจากแม่ว่าควรเลือกเรียนวิทยาลัยครู เพราะเห็นว่าอาชีพครูสามารถเลี้ยงลูกไปด้วยทำงาน

ไปด้วยได้สะดวก จึงเป็นอาชีพที่ดีต่อผู้หญิง ผู้แต่งได้บรรยายถึงสถานการณ์ในลักษณะนี้ว่า ถึงแม้ประเทศเกาหลีใต้จะเริ่มมีร่างกฎหมายเพื่อความเท่าเทียมทางเพศ แต่ในความเป็นจริง “ความเป็นเพศหญิง” หรือ “ฉลากที่ชื่อผู้หญิง” ก็มีผลต่อการตัดสินใจ และผู้หญิงก็ไม่ได้รับการสนับสนุนให้เลือกในสิ่งที่ตนเองต้องการจะเลือกอยู่ดี

ความหมายของอุปสรรค - คำว่า “ฉลาก” หมายถึง แผ่นข้อความที่แปะอยู่บนสินค้า เพื่อบอกประเภท ยี่ห้อ รายละเอียดของสินค้า ซึ่งเป็นสิ่งที่คนจะมองเห็นได้ชัดเจน และประเมินคุณค่าหรือมูลค่าของสินค้านั้นได้อย่างสะดวก ผู้แต่งได้นำคำว่า “ฉลากที่ชื่อผู้หญิง” มาใช้เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นภาพว่า การเป็นผู้หญิงไม่ว่าจะไปไหนหรือทำอะไร ผู้คนก็จะตราหน้าว่าเป็นผู้หญิง และมีชุดความคิด (mind set) ว่าผู้หญิงจะต้องมีคุณสมบัติแบบที่สังคมคาดหวัง โดยไม่ได้สนใจความเป็นตัวตนที่แท้จริงของผู้หญิงเลย ดังนั้น “ฉลากที่ชื่อผู้หญิง” เป็นอุปสรรคเปรียบกับ “ความเป็นเพศหญิง” ในลักษณะที่มีร่วมกันคือ การมองเห็นเพียงแต่เปลือกนอก และจำกัดความสิ่งที่เห็นไปตามที่เปลือกนอกบอกเพียงเท่านั้นเอง

การแปลอุปสรรค - ผู้แปลได้แปลคำว่า “여자” 라는 꼬리표” ว่า “ฉลากที่ชื่อผู้หญิง” ซึ่งเป็นการแปลที่ตรงตามความหมายเดิมของต้นฉบับ และสื่อความหมายได้เทียบเท่ากัน เพราะ “ฉลาก” มีอยู่ในทุกประเทศและทำหน้าที่เดียวกันทั่วโลก จึงเป็นเรื่องง่ายที่ผู้อ่านชาวไทยจะเข้าใจความหมายของอุปสรรคนี้ตามที่ต้นฉบับต้องการสื่อ

ตัวอย่างที่ 3

남자 친구가 있느냐고 묻더니 원래 골키퍼가 있어야 골 넣을 맛이 난다는 등 한 번도 안 해 본 여자는 있어도 한 번만 해 본 여자는 없다는 등 웃기지도 않는 19 금 유머까지 남발했다. (Cho, 2019, p. 116)

เขากล่าวว่ามีแฟนหรือยังแล้วปล่อยมุกตลกถามที่เธอไม่เข้าใจ เช่น ประตูต้องมีผู้รักษาถึงจะยิงได้มีรสชาติ ถ้าโลกเรามีผู้หญิงที่ไม่เคยลองสักครั้ง ก็ย่อมไม่มีผู้หญิงที่เคยลองแค่ครั้งเดียว

(Cho, 2020, p. 121)

สถานการณ์ - สถานการณ์ตอนนี้คือตอนที่คุณคิมจียองจะต้องตามหัวหน้าไปเลี้ยงรับรองกลุ่มลูกค้า หัวหน้าฝ่ายลูกค้าซึ่งเป็นชายวัยกลางคนได้แสดงท่าทีว่าถูกใจคุณคิมจียอง เขาพูดจากระเซ้าเย้าแหย่เธอในเชิงตลกถาม เช่น “ประตูต้องมีผู้รักษาถึงจะยิงได้มีรสชาติ”

ความหมายของอุปสรรค - จากตัวอย่างนี้ แสดงให้เห็นถึงการใช้อุปสรรคโวหาร เปรียบกีฬาฟุตบอลที่มีผู้รักษาประตูและผู้ยิงประตู ผู้รักษาประตูในที่นี้เปรียบกับแฟนของคุณคิมจียอง ผู้ยิงประตูก็เปรียบได้กับหัวหน้าฝ่ายลูกค้า และประตูก็เปรียบได้กับตัวคุณคิมจียอง การยิงประตูจึงเปรียบกับการได้มีสัมพันธ์กับคุณคิมจียอง ซึ่งหัวหน้าฝ่ายลูกค้าได้เปรียบเปรยว่า ถ้ามีผู้รักษาประตู (แฟน) ก็จะทำให้การยิงประตู (การมีสัมพันธ์กับคุณคิมจียอง) มีรสชาติ หรือมีความสุขสนุกสนาน ตื่นเต้น ไม่จืดชืด นั่นเอง

การแปลอุปลักษณ์ - การแปลอุปลักษณ์ในตัวอย่างนี้ถือเป็นการแปลตรงตัวจากประโยคที่ว่า “끌키퍼가 있어야 끌 녀을 맛이 난다” แปลเป็น “ประตูต้องมีผู้รักษาถึงจะยิ่งได้มีรสชาติ” ผู้อ่านชาวเกาหลีและชาวไทยต่างก็รู้จักกีฬาฟุตบอล จึงเข้าใจบทแปลนี้ได้ว่าเป็นการใช้อุปลักษณ์เปรียบเทียบกีฬาฟุตบอลกับความสัมพันธ์ของชายหญิง ถือว่าเป็นการให้ภาพพจน์แก่ผู้อ่านได้ตรงกันทั้งในต้นฉบับและฉบับแปล

ตัวอย่างที่ 4

김지영 씨는 미로 한가운데 선 기분이었다. 성실하고 차분하게 출구를 찾고 있는데 애초부터 출구가 없었다고 한다. 망연히 주저앉으니 더 노력해야 한다고, 안 되면 벽이라도 뚫어야 한다고 한다. (Cho, 2019, p. 123)

คุณคิมจียองรู้สึกตั้งยืนอยู่กลางเขาวงกต ขณะเธอเพียรหาทางออกอย่างจริงจังและตั้งใจ ก็มีคนบอกว่าไม่มีทางออกหรือ ครั้นทรุดตัวลงนั่งงงัน ก็มีคำพูดเร่งเร้าให้เธอทุ่มเทมากขึ้นอีกสิ ถ้าไม่มีทางออกก็พุ่งชนกำแพงให้ทะลุเลยสิ (Cho, 2020, p. 127)

สถานการณ์ - ที่ทำงานของคุณคิมจียองมักจะทำให้โอกาสผู้ชายได้เลื่อนตำแหน่งหรือได้เงินเดือนสูงกว่าผู้หญิงอยู่เสมอ เพราะเห็นว่าผู้หญิงมักจะอยู่ทำงานไม่ยาว เมื่อแต่งงานมีลูกก็มักจะลาออกไป จึงไม่จำเป็นต้องใส่ใจสวัสดิการหรือการเพิ่มแรงจูงใจให้ทำงานต่อไปได้นาน ดังนั้น แม้ว่าคุณคิมจียองหรือพนักงานหญิงคนอื่น ๆ จะทุ่มเทให้กับการทำงานมากเพียงใด ประธานบริษัทก็ไม่เลื่อนตำแหน่งให้ ผิดกับพนักงานชายรุ่นเดียวกันที่มีความสามารถน้อยกว่า แต่กลับได้รับการเลื่อนตำแหน่งและได้เงินเดือนที่มากกว่า ทำให้คุณคิมจียองรู้สึกเหมือนตัวเองอยู่กลางเขาวงกตที่ไม่มีทางออก

ความหมายของอุปลักษณ์ - เนื้อหาในตอนนี้ใช้คำว่า “กำแพง” เป็นอุปลักษณ์แสดงความหมายถึงข้อจำกัดหรือการถูกกีดกันในชีวิตการทำงาน เนื่องจากผู้หญิงมักจะได้รับปฏิบัติที่ไม่เสมอภาคกับผู้ชาย และคำว่า “ทางออก” ของเขาวงกต เป็นอุปลักษณ์แสดงความหมายถึงปัญหาดังกล่าวที่ได้รับการแก้ไข อย่างไรก็ตาม “ทางออก” ที่คุณคิมจียองมองหาก็ไม่เคยมีให้เห็น ทำให้คุณคิมจียองรู้สึกท้อใจ

การแปลอุปลักษณ์ - การแปลเนื้อหาในตอนนี้ ผู้แปลแปลคำว่า “출구” เป็น “ทางออก” และแปลคำว่า “벽” เป็น “กำแพง” ซึ่งถือเป็นการแปลตรงตัวตามความหมายเดิมของต้นฉบับ ทำให้ทราบว่าการมองโลกทัศน์เกี่ยวกับปัญหา (กำแพง) และปัญหาที่ได้รับการแก้ไข (ทางออก) และการเปรียบเทียบในเชิงอุปลักษณ์ของคนเกาหลีกับคนไทยไม่ต่างกัน

2. การแปลแบบเอาความ

อุปลักษณ์ที่ปรากฏในต้นฉบับภาษาเกาหลี เมื่อนำมาแปลเป็นภาษาไทย ผู้แปลไม่ได้ถ่ายทอดความหมายของคำจากต้นฉบับมาทั้งหมด แต่ใช้วิธีการอธิบายเพิ่มเติม ดีความ หรือสรุปความ เพื่อถ่ายทอด

ความหมายของอุปลักษณ์จากต้นฉบับมาสู่ฉบับแปล ให้ผู้อ่านชาวไทยเข้าใจได้ง่ายขึ้น กลวิธีการแปลประเภทรูปพบเป็นจำนวน 28 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 31.11 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 5

사실 취해서 필름이 끊긴 거라고는 믿어지지 않았다. 고작 맥주 한 캔이었다. (Cho, 2019, p. 14)

ความจริงแล้วเขาไม่เชื่อหรือกว่านี่เป็นอาการแบบคนเมาหนักแล้วภาพตัด คือตื่นมาทำอะไรไม่ได้เลย ก็ในเมื่อเธอดื่มแค่เบียร์กระป๋องเดียวนี่นา (Cho, 2020, p. 18)

สถานการณ์ - สถานการณ์ตอนนี้คือคุณคิมจียองดื่มเบียร์และพูดจาแปลก ๆ เหมือนไม่ใช่ตัวเธอจากนั้นก็หลับไป เมื่อตื่นขึ้นมาก็จำสิ่งตัวเองพูดไปไม่ได้เลย คุณของแดฮยอนผู้เป็นสามีจึงคิดในใจว่าอาการแบบนี้ไม่น่าจะเป็นอาการของคนเมาหนักแล้วหมดสติไป

ความหมายของอุปลักษณ์ - อาการเมาจนหมดสตินี้ ภาษาเกาหลีใช้คำว่า “필름이 끊기다” หากแปลตรงตัวจะหมายถึงฟิล์มที่ถูกตัด เหมือนการฉายภาพยนตร์ด้วยฟิล์ม หากจู่ ๆ ฟิล์มถูกตัดออกไป ภาพก็จะขาดตอนและมีดไปหมด เปรียบได้กับอาการหมดสตินั่นเอง

การแปลอุปลักษณ์ - การแปลในที่นี้ ผู้แปลได้แปล “필름이 끊기다” ว่า “ภาพตัด” และให้คำอธิบายเพิ่มเติมว่า “คือตื่นมาทำอะไรไม่ได้เลย” เพื่อขยายความให้ผู้อ่านเข้าใจอาการของตัวละครได้มากขึ้น เพราะผู้อ่านบางคนอาจจะไม่เข้าใจคำว่า “ภาพตัด” การแปลในที่นี้จึงเป็นการแปลแบบเอาความ โดยการให้คำอธิบายเพิ่มเติม ซึ่งอยู่นอกเหนือไปจากต้นฉบับ

ตัวอย่างที่ 6

“만약에, 만약에, 지금 배 속에 있는 애가 또 딸이라면, 은영 아빠는 어쩔 거야?”

...

“딸이 씨가 된다. 재수 없는 소리 하지 말고 얼른 자.” (Cho, 2019, pp. 28-29)

“สมมตินะ สมมติเด็กในท้องฉันเป็นลูกสาวอีก พ่ออินยองจะทำยังไง”

...

“เดี๋ยวก็เป็นไปตามปากหรือ เลิกพูดจาพาชวย รีบเข้านอนเสียที” (Cho, 2020, p. 32)

สถานการณ์ - แม่ของคุณคิมจียองได้ให้กำเนิดลูกคนแรกเป็นผู้หญิงท่ามกลางความผิดหวังของสามีและแม่สามีที่ต้องการให้เธอมีลูกชาย เมื่อเธอท้องลูกคนที่สอง เธอจึงมีความกังวลว่าถ้าได้ลูกสาวอีกสามีจะอย่างไร เธอจึงถามสามีในคืนหนึ่งขณะที่ทั้งคู่กำลังเข้านอน

ความหมายของอุปลักษณ์ - จากตัวอย่างนี้ ผู้เป็นสามีได้พูดว่า “딸이 씨가 된다” เป็นสำนวนในภาษาเกาหลี แปลตรงตัวได้ว่า คำพูดเป็นเมล็ดพันธุ์ มีความหมายว่า สิ่งที่ถูกนั้นอาจกลายเป็นจริงได้ในอนาคต สำนวนนี้มักใช้เพื่อเตือนสติไม่ให้อีกฝ่ายพูดถึงสิ่งที่ไม่อยากให้เกิดขึ้น (Park et al., 2013, p. 226) หากพิจารณาด้านความเปรียบในเชิงอุปลักษณ์ คำพูดเปรียบได้กับเมล็ดพันธุ์ เมื่อพูดสิ่งใดออกไป ก็เหมือนกับการปลูกเมล็ดพันธุ์ของสิ่งนั้น และในอนาคตเมล็ดพันธุ์นั้นก็เติบโตขึ้น เปรียบได้กับการเป็นไปตามคำพูดที่เคยพูดไว้

การแปลอุปลักษณ์ - การแปลประโยคนี้ ผู้แปลไม่ได้รักษาความหมายเดิมของคำศัพท์ตามที่ปรากฏในต้นฉบับ แต่เลือกที่จะแปลแบบเอาความว่า “เดียวกันเป็นไปตามปากหอรอก” ทั้งนี้เพราะภาษาไทยไม่มีสำนวนที่เปรียบคำพูดกับเมล็ดพันธุ์ หากแปลตรงตัว อาจจะทำให้ผู้อ่านชาวไทยไม่เข้าใจได้ ดังนั้น ผู้แปลจึงเลือกเก็บความหมายโดยรวมของสำนวน “딸이 씨가 된다” และแปลแบบเอาความ การแปลลักษณะนี้มีข้อดีคือทำให้ผู้อ่านบทแปลเข้าใจเนื้อความได้เลยโดยไม่ต้องอาศัยการตีความ แต่ก็อาจจะเสียรรถรทางภาษา การเล่นสำนวนโวหารในเชิงอุปลักษณ์ไปบ้าง และความลึกซึ้งของสำนวนภาษาในฉบับแปลจะไม่เทียบเท่ากับต้นฉบับ

ตัวอย่างที่ 7

상관없을 것 같던 김지영 씨의 집에도 IMF 의 영향이 미쳤다.
철밥통이라 믿었던 공무원 사회에 구조 조정 바람이 분 것이다. (Cho, 2019, p. 69)

ครอบครัวคุณคิมจียองเจอพิษวิกฤตไอเอ็มเอฟทั้งที่เคยเห็นเป็นเรื่องไกลตัว กระแสปรับโครงสร้างองค์กรมาเยือนสังคมข้าราชการซึ่งเป็นอาชีพที่เคยเชื่อมั่นว่ามันคงยั่งยืน (Cho, 2020, p. 73)

สถานการณ์ - ช่วงที่คุณคิมจียองเรียนอยู่ชั้นมัธยม ประเทศเกาหลีใต้เกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจจนหน่วยงานและบริษัทต่าง ๆ ต้องมีการปรับโครงสร้างองค์กร ระบบข้าราชการที่พ่อของคุณคิมจียองทำอยู่ก็เช่นกัน มีการปรับลดจำนวนพนักงาน เขาได้รับคำแนะนำให้เกษียณก่อนกำหนด สร้างความหวุ่นวิตกให้พ่อของคุณคิมจียอง เพราะเขาเคยคิดมาตลอดว่าอาชีพข้าราชการเป็นอาชีพที่มั่นคงและไม่มีทางที่จะถูกปลดออกง่าย ๆ

ความหมายของอุปลักษณ์ - ต้นฉบับภาษาเกาหลีเปรียบเทียบอาชีพข้าราชการกับ “철밥통” แปลตรงตัวว่า “หม้อข้าวเหล็ก” เป็นการเปรียบเทียบโดยใช้อุปลักษณ์ คำว่า “หม้อข้าว” เปรียบกับ “อาชีพ” มีคุณสมบัติร่วมกันคือ เป็นสิ่งที่มีกิน ส่วนคำว่า “철” หรือ “เหล็ก” นั้น เป็นคำที่มาขยายคุณลักษณะของหม้อข้าว แสดงให้เห็นภาพว่าหม้อข้าวนั้นเป็นหม้อข้าวที่แข็งแรง ทนทาน ผู้ที่ครอบครองจะสามารถมีข้าวกินไปได้อีกนาน เปรียบกับอาชีพข้าราชการที่มีความมั่นคงมาก ไม่ถูกปลดหรือถูกไล่ออกได้ง่าย ผู้ที่ประกอบอาชีพนี้จะได้รับเงินเดือนหรือมีกินไปได้อีกนาน

การแปลอุปลักษณ์ - ในบทแปลภาษาไทย ผู้แปลได้แปล “철밥통이라 믿었던 공무원 사회” ว่า “สังคมข้าราชการซึ่งเป็นอาชีพที่เคยเชื่อมั่นว่ามันคงยิ่งนัก” ซึ่งเป็นการแปลที่ไม่ได้มีการคงความหมายของคำอุปลักษณ์ในต้นฉบับ แต่เป็นการใช้วิธีการอธิบายความหมายของอุปลักษณ์ดังกล่าวอย่างตรงไปตรงมาแทนการเล่นสำนวนอุปลักษณ์โวหาร เนื่องจากภาษาไทยไม่มีการเปรียบอาชีพข้าราชการกับหม้อข้าวเหล็กนั่นเอง

ตัวอย่างที่ 8

그들은 예전의 김지영 씨가 했던 것처럼 밥을 사고, 영화나 공연 티켓을 사고, 크고 작은 선물을 주었다. 하지만 누구와도 어느 선 이상으로 가까워지지 않았다. (Cho, 2019, p. 120)

พวกเขาเลี้ยงข้าว ซื้อตั๋วหนังหรือตั๋วละครเวที ซื้อของขวัญนู่นนี่ให้เธอเนื่องการเกี่ยวพาราสิทธิ์ คุณคิมจียองเคยเจอ ทว่าไม่มีสักคนที่ก้าวข้ามเส้นคั่นในสายสัมพันธ์จนใกล้ชิดสนิทใจกัน (Cho, 2020, p. 124)

สถานการณ์ - ช่วงที่คุณคิมจียองทำงานในบริษัท เธอทุ่มเทกับการทำงานมากเสียจนไม่มีเวลาให้คนรัก จนเกิดมีปากเสียงและเลิกกันไป หลังจากนั้นเธอไปงานนัดบอดอยู่สามสี่ครั้ง แต่ไม่มีใครที่ทำให้เธอรู้สึกสนิทใจจนอยากจะสานสัมพันธ์ต่อได้เลย

ความหมายของอุปลักษณ์ - ต้นฉบับใช้คำว่า “선” ที่แปลว่า “เส้น” เป็นอุปลักษณ์แทนการแบ่งเขตของลักษณะความสัมพันธ์ ระหว่างความไม่สนิทกับความสนิทกัน

การแปลอุปลักษณ์ - ผู้แปลได้แปล “선” ว่า “เส้นคั่นในสายสัมพันธ์” เป็นการแปลแบบขยายความเพิ่มเติม เพื่อบอกลักษณะของ “เส้น” ที่ต้นฉบับกล่าวถึง ว่าเป็นเส้นที่คั่นกลางระหว่างความสัมพันธ์แบบไม่สนิทกับแบบสนิทกัน และไม่มีผู้ชายคนไหนก้าวข้ามเส้นดังกล่าวของคุณคิมจียอง กล่าวคือ ไม่มีใครสามารถเปลี่ยนความสัมพันธ์แบบไม่สนิทมาเป็นแบบสนิทสนมคุ้นเคยกับคุณคิมจียองได้เลย

3. การแปลแบบเทียบเคียงสำนวน

อุปลักษณ์ที่ปรากฏในต้นฉบับภาษาเกาหลี เมื่อนำมาแปลเป็นภาษาไทย ผู้แปลได้ใช้สำนวนที่มีในภาษาไทยมาเทียบเคียงเพื่อถ่ายทอดความหมายของอุปลักษณ์ในต้นฉบับ กลวิธีการแปลประเภทนี้พบเป็นจำนวน 18 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 20.00 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 9

남학생들의 경우, 마지폭을 너무 넓거나 좁게 수선하는 것은 안 되지만 그 이외에는 대체로 눈감아 주었다. (Cho, 2019, p. 55)

ส่วนเด็กนักเรียนชาย โรงเรียนตรวจแค่หากางเกงว่าถูกแก้ไขให้กว้างหรือแคบไปหรือเปล่า นอกเหนือจากนั้นก็ทำเอาหูไปนาเอาตาไปไร่ (Cho, 2020, p. 58)

สถานการณ์ - โรงเรียนมัธยมต้นที่คุณคิมจียองเรียนนั้นมีการเปรียบเทียบเรื่องการแต่งกายที่เข้มงวดมาก แต่กฎนั้นมักจะใช้กับนักเรียนหญิงมากกว่า ส่วนนักเรียนชายที่แต่งกายผิดระเบียบ คุณครูกลับทำเป็นมองไม่เห็นและปล่อยผ่านไป

ความหมายของอุปลักษณ์ - ต้นฉบับใช้คำว่า “눈감아 주었다” มาจากสำนวน “눈을 감다” แปลตรงตัวได้ว่า “หลับตา” มีความหมายว่าสร้างทำเป็นมองไม่เห็นความผิดพลาดของผู้อื่น (Park et al., 2013, p. 146) สำนวนนี้ใช้อธิบายพฤติกรรมของคุณครูที่มักจะปล่อยผ่านไป ไม่ทำโทษนักเรียนชายที่แต่งกายผิดระเบียบ เหมือนกับการหลับตาทำให้มองไม่เห็นสิ่งผิดพลาดของนักเรียน

การแปลอุปลักษณ์ - ผู้แปลได้แปลสำนวน “눈감아 주었다” ว่า “เอาหูไปนาเอาตาไปไร่” มีความหมายว่า สร้างทำเป็นไม่รู้ไม่เห็นไม่สนใจ (Royal Institute, 2013, p. 1436) เป็นการแปลโดยการนำเอาสำนวนที่มีอยู่ในภาษาไทยที่มีความหมายเหมือนกันมาเทียบเคียง ทำให้ได้ธรรมชาติของการเล่นอุปลักษณ์โวหาร และคงความหมายเดิมเหมือนต้นฉบับไว้ได้ในคราวเดียวกัน

ตัวอย่างที่ 10

남학생들은 여학생들에게 꽃이니 홍일점이니 하면서 떠받드는 듯 말하곤 했다. (Cho, 2019, p. 91)

พวกนักศึกษาชายชอบยกยอปอปั้นนักศึกษาหญิงว่าเป็นดอกไม้งามประดับชมรมบ้าง เป็น ดาวล้อมเดือนบ้าง (Cho, 2020, p. 94)

สถานการณ์ - ชมรมปิ่นเขาในโรงเรียนที่คุณคิมจียองเข้าร่วมนั้น สมาชิกส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย ดังนั้นสมาชิกผู้หญิงจึงมักถูกเปรียบเป็นดอกไม้งามประดับชมรม หรือไม่ก็เป็นดาวล้อมเดือน

ความหมายของอุปลักษณ์ - คำว่า “홍일점” แปลว่า จุดแดงจุดเดียว เป็นสำนวน (Department of Thai, Hankuk University of Foreign Studies, 2013, p. 1553) หมายถึง ดอกไม้สีแดงเพียงดอกเดียวที่ขึ้นอยู่ท่ามกลางใบไม้สีเขียว ความหมายในเชิงอุปลักษณ์จึงหมายถึง จุดเด่น หรือโดดเด่น ก็ได้ คำศัพท์นี้มักใช้เปรียบกับผู้หญิงที่อยู่คนเดียวท่ามกลางหมู่ผู้ชาย ดอกไม้สีแดงเพียงดอกเดียวนั้นเปรียบกับผู้หญิงที่มีคนเดียว ส่วนใบไม้สีเขียวที่อยู่รอบ ๆ ดอกไม้นั้นก็เปรียบได้กับผู้ชายที่มีอยู่มากมายรายล้อม

การแปลอุปลักษณ์ - ภาษาไทยมีสำนวนที่มีความหมายคล้ายกันนี้ คือ “ดาวล้อมเดือน” หมายความว่า ผู้ที่แวดล้อมผู้ที่เด่น (Royal Institute, 2013, p. 432) ผู้แปลใช้สำนวนนี้ในบทแปล ซึ่งสามารถเทียบเคียงกันได้ทางความหมาย คำว่าดาวในที่นี้เป็นอุปลักษณ์หมายถึง ผู้ชาย ที่มีอยู่มากมายเหมือนจำนวนดวงดาว ส่วนเดือนก็เป็นอุปลักษณ์หมายถึง ผู้หญิง ที่มีเพียงหนึ่งเดียว

ตัวอย่างที่ 11

“야, 30 분 늦게 오는 대신 30 분 늦게 퇴근하잖아. 똑같이 일하는데 왜 그래?”

“우리가 칼퇴하는 회사도 아닌데 뭐. 그냥 30 분 날로 먹는 거지.” (Cho, 2019, p. 139)

“เฮ้ย ถึงเขาทำงานสายสามสิบนาที ก็ต้องเลิกช้าอีกสามสิบนาทีอยู่ดี สรุปเวลาทำงานก็เท่ากัน ทำไมนายต้องพูดแบบนั้นด้วย”

“บริษัทเราเลิกงานปุ๊บให้กลับบ้านปั๊บที่ไหน ยังไงก็เท่ากับซุบมือเปิบไปสามสิบนาทีนั่นแหละ” (Cho, 2020, p. 142)

สถานการณ์ - บริษัทที่คุณคิมจียองทำอยู่นั้น อนุโลมให้พนักงานหญิงที่ตั้งครรภ์สามารถเข้าออกงานช้าลงได้อย่างละ 30 นาที เพราะเข้าใจในข้อจำกัดด้านสุขภาพของผู้หญิงตั้งครรภ์ แต่พนักงานผู้ชายบางคนรู้สึกไม่พอใจ จึงกล่าวว่าพนักงานหญิงที่ตั้งครรภ์เป็นพวกที่ได้ผลประโยชน์มาฟรี ๆ โดยไม่ต้องทำอะไร

ความหมายของอุปสรรค - สถานการณ์ในตอนี้ ตัวละครในต้นฉบับใช้สำนวนภาษาเกาหลีว่า “날로 먹다” หากแปลตรงตัวเป็นภาษาไทย จะแปลได้ว่า “กินดิบ ๆ” (Department of Thai, Hankuk University of Foreign Studies, 2013, pp. 232-233) ความหมายของสำนวนนี้คือ ได้อะไรมาง่าย ๆ โดยไม่ต้องพยายาม เหมือนกับการกินอาหารที่ยังดิบอยู่ โดยไม่ออกแรงปรุงอาหารนั้นเลย คำว่า “날” หรือ “ดิบ” ในที่นี้เป็นคำอุปสรรคเปรียบได้กับ ผลประโยชน์ หรือสิทธิที่พนักงานหญิงที่ตั้งครรภ์สามารถเข้าออกงานสายกว่าพนักงานคนอื่นได้ 30 นาที ส่วน “먹다” หรือ “กิน” ในที่นี้หมายถึง การได้รับสิทธิดังกล่าวนั่นเอง

การแปลอุปสรรค - ผู้แปลแปลสำนวนภาษาเกาหลี “날로 먹다” ว่า “ซุบมือเปิบ” ซึ่งเป็นสำนวนไทย มีความหมายว่า ฉวยประโยชน์จากคนอื่นโดยไม่ได้ลงทุนลงแรง (Royal Institute, 2013, p. 385) มีความหมายที่เทียบเคียงได้กับต้นฉบับแม้ว่าความหมายตรงตัวตามรูปคำศัพท์จะต่างกันไปบ้าง อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่า สำนวนทั้งในภาษาเกาหลีและภาษาไทย ใช้คำว่า “먹다” หรือ “เปิบ (กิน)” เป็นอุปสรรคเปรียบกับ “การได้รับผลประโยชน์” เหมือนกันทั้งสองภาษา

ตัวอย่างที่ 12

나도 남편이 벌어다 주는 돈으로 커피나 마시면서 돌아다니고 싶다……
맘충 팔자가 상팔자야…… 한국 여자랑은 결혼 안 하려고…… (Cho, 2019, p. 164)

อยากถลุงเงินผัวซื้อกาแฟกินร้อนไปร้อนมาแบบนั้นบ้างจัง.. วาสนาใครจะดีเท่านางปลิง... กูไม่ขอแต่งงานกับสาวเกาหลีหรอก... (Cho, 2020, p. 167)

สถานการณ์ - ขณะที่คุณคิมจียองนั่งอยู่ในสวนสาธารณะ จิบกาแฟไปพลางดูลูกน้อยที่นอนหลับอยู่ในรถเข็น เธอได้ยินเสียงแว่วมาจากกลุ่มผู้ชายพนักงานบริษัทซึ่งนั่งอยู่บนม้านั่งไม่ไกลจากเธอ เธอได้ยินไม่ชัดติดประตอกันแต่ก็พอรู้ว่ากลุ่มผู้ชายพวกนั้นกำลังนินทาเธออยู่ และเรียกเธอว่า “맘충”

ความหมายของอุปลักษณ์ - คำว่า “맘충” เป็นคำใหม่ในภาษาเกาหลีที่สร้างขึ้นจากคำว่า “맘+충” คำว่า “맘” เป็นคำทับศัพท์มาจากภาษาอังกฤษ หมายถึง แม่ (mom) ส่วน “충” เป็นคำฮันจา (คำภาษาจีนที่รับมาใช้ในภาษาเกาหลี) หมายถึง แมลง คำว่า “맘충” ถูกนำมาใช้เรียกคนเป็นแม่ที่มักนำลูกมาเป็นข้ออ้างเพื่อหาประโยชน์ส่วนตัว (Seowonpress, 2015)

การแปลอุปลักษณ์ - ผู้แปลได้แปล “맘충” ว่า “นางปลิง” คำว่า “ปลิง” คือชื่อสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง ลำตัวกลมยาว ยึดติดได้ เกาะคนหรือสัตว์เลือดอุ่นเพื่อดูดกินเลือด (Royal Institute, 2013, p. 725) ในภาษาไทยมีสำนวนว่า “เกาะ(ติด) แน่นเหมือนปลิง” ซึ่งเป็นสำนวนที่รับมาจากภาษาอังกฤษ “stick (cling) to somebody (something) like a leech” เป็นสำนวนที่ใช้บรรยายคุณลักษณะของคนที่ชอบติดตามคนอื่นอย่างใกล้ชิด ไม่ยอมปล่อยให้คลาดสายตา (Engisfun, 2021) คำว่า “ปลิง” จึงมักถูกนำมาเปรียบเปรยกับคนที่มึลักษณะดังกล่าว และมีความหมายเพิ่มเติมว่า คอยดูผลประโยชน์จากคนอื่น เหมือนปลิงที่คอยดูดเลือดคนหรือสัตว์ที่มันเกาะติดอยู่นั่นเอง การแปลในตัวอย่างนี้ ถือเป็น การแปลที่รักษาการเล่นอุปลักษณ์โวหารและให้ภาพที่เทียบเท่าต้นฉบับ โดยปรับให้สอดคล้องกับการรับรู้ความหมายทางอุปลักษณ์ของผู้อ่านชาวไทยได้เป็นอย่างดี

4. การแปลอุปลักษณ์เป็นอุปมา

ผู้แปลแปลอุปลักษณ์ต้นฉบับภาษาเกาหลีโดยใช้โวหารภาพพจน์ในรูปแบบของอุปมาโวหาร ซึ่งประกอบไปด้วยคำที่แสดงการเปรียบเทียบ เช่น “เหมือน” “เสมือน” “ประหนึ่ง” “ราวกับ” “ดั่ง” เป็นต้น กลวิธีการแปลประเภทนี้พบเป็นจำนวน 12 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 13.33 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 13

..., 어머니도 같은 공장에 취직해 언니와 공장 언니 둘과 함께 두 평 남짓 벌집방에서 살게 됐다. (Cho, 2019, p. 34)

...แม่ทำงานที่เดียวกับพี่สาว พวกเธอกับสาวโรงงานรุ่นพี่อีกสองคนอาศัยเบียดเสียดกันในห้องขนาดราวสองพียงของตึกที่ซอยแบ่งห้องพักถึยิบเสมือนรวงผึ้ง (Cho, 2020, pp. 38-39)

สถานการณ์ - สมัยที่แม่ของคุณคิมจียองอายุสิบห้าปี เธอต้องเลิกเรียนหนังสือและไปทำงานในโรงงานทอผ้าตามพี่สาวเพื่อช่วยหาเงินมาจุนเจือครอบครัว โรงงานมีที่พักอาศัยให้เธอ โดยการกั้นแบ่งห้องออกเป็นหลาย ๆ ห้อง และในแต่ละห้องก็ต้องอยู่กันแบบแออัด

ความหมายของอุปลักษณ์ - ต้นฉบับได้บรรยายถึงสภาพห้องว่าเป็น “벌집방” แปลตรงตัวได้ว่า “ห้องรังผึ้ง” แสดงให้เห็นภาพของการแบ่งกันพื้นที่ออกเป็นห้องเล็ก ๆ จำนวนหลายห้องในพื้นที่บริเวณเดียวกัน

การแปลอุปลักษณ์ - ฉบับแปลได้แปล “별 집 방” ว่า “ตึกที่ซอยแบ่งห้องพักถึยบเสมือนรวงผึ้ง” มีการใช้คำว่า “เสมือน” ซึ่งเป็นคำที่แสดงถึงอุปมาโวหาร จะเห็นได้ว่าต้นฉบับภาษาเกาหลีใช้อุปลักษณ์โวหาร ส่วนฉบับแปลภาษาไทยใช้อุปมาโวหาร แม้ว่าทั้งต้นฉบับและฉบับแปลจะให้ภาพของการเปรียบเทียบ ลักษณะของห้องพัก กับ ลักษณะของรังผึ้ง ที่มีลักษณะบางอย่างร่วมกัน (การมีพื้นที่เล็ก ๆ ถึ่ ๆ ในพื้นที่อาศัยเดียวกัน) แต่น้ำหนักของการเปรียบเทียบจะไม่เท่ากัน กล่าวคือ อุปลักษณ์จะให้น้ำหนักที่มากกว่าอุปมา เพราะเปรียบเทียบสิ่งหนึ่ง “เป็น” อีกสิ่งหนึ่ง ในขณะที่อุปมาจะเปรียบเทียบสิ่งหนึ่ง “เสมือน” อีกสิ่งหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม ผู้แปลได้เสริมคำบรรยายเพิ่มเติมว่า “ตึกที่ซอยแบ่งห้องพักถึยบ” เป็นการแปลที่เกินกว่าต้นฉบับ แต่หากมองในภาพรวม ผู้แปลอาจต้องการเสริมการบรรยายภาพนี้ให้ผู้อ่านได้เห็นภาพตามอย่างชัดเจนสมบูรณ์ จึงเพิ่มคำบรรยายส่วนนี้ไว้ในบทแปล ดังนั้น การแปลในตัวอย่างนี้ ผู้แปลใช้กลวิธีการแปลอุปลักษณ์เป็นอุปมา ร่วมกับการแปลแบบเอาความ เข้าไว้ด้วยกัน

ตัวอย่างที่ 14

집안 분위기는 살얼음판이었지만, 김은영 씨는 주변 상황에 영 향받지 않고 성적을 잘 유지해 왔다. (Cho, 2019, p. 70)

แม้สภาพครอบครัวเพราะบางประหนึ่งแผ่นน้ำแข็งบางเฉียบ แต่คุณคิมอินยองไม่ปล่อยให้สิ่งแวดล้อมกดดันและยังคงรักษาผลการเรียนได้ดี (Cho, 2020, p. 74)

สถานการณ์ - ช่วงวิกฤตการณ์ไอเอ็มเอฟในเกาหลีใต้ ครอบครัวคุณคิมจียองประสบปัญหาการเงิน ผิดเคือง คุณคิมอินยองพี่สาวของคุณคิมจียองตระหนักถึงปัญหานี้ดี เธอจึงพยายามรักษาผลการเรียนให้ดีอยู่เสมอ เพื่อจะได้มีโอกาสเลือกมหาวิทยาลัยที่ต้องการจะเรียนต่อ

ความหมายของอุปลักษณ์ - ต้นฉบับได้บรรยายถึงบรรยากาศครอบครัวในตอนนั้นว่าเป็น “살얼음판” แปลตรงตัวว่า “แผ่นน้ำแข็งบาง” (Department of Thai, Hankuk University of Foreign Studies, 2013, p. 699) แสดงให้เห็นลักษณะของความเพราะบาง แต่ถ้ง่าย การนำคำนี้มาเปรียบกับบรรยากาศครอบครัวในขณะนั้น ก็เพื่อต้องการบอกให้ผู้อ่านทราบว่า หากมีอะไรมากระทบ (เหตุการณ์ไม่พึงประสงค์) สถานการณ์ของครอบครัวก็จะได้รับความเสียหาย หรือลำบากแน่นอน

การแปลอุปลักษณ์ - ในตอนนี้ ผู้แปลได้แปลคำอุปลักษณ์ “살얼음판” ว่า “เพราะบางประหนึ่งแผ่นน้ำแข็งบางเฉียบ” มีการใช้คำว่า “ประหนึ่ง” เพื่อแสดงถึงการเล่นสำนวนอุปมาโวหาร ซึ่งการให้ภาพของอุปมาโวหารจะไม่ชัดเจนเทียบเท่าต้นฉบับที่ใช้อุปลักษณ์โวหาร อย่างไรก็ตาม ผู้แปลได้เสริมคำว่า “เพราะบาง” เพื่อบรรยายคุณลักษณะเพิ่มเติมให้ผู้อ่านเข้าถึงเนื้อหาที่ต้นฉบับต้องการจะสื่อได้เป็นอย่างดี ถือเป็นการแปลโดยใช้กลวิธีการแปลอุปลักษณ์เป็นอุปมา ร่วมกับการแปลแบบเอาความ เข้าไว้ด้วยกัน

ตัวอย่างที่ 15

“김지영 이제 개량 완전히 끝난 것 같던데?”

...

“아, 됐어. 씹다 버린 껌은 누가 씹냐?”

...

일상에서 대체로 합리적이고 멀쩡한 태도를 유지하는 남자도, 심지어 자신이 호감을 가지고 있었던 여성에 대해서도, 저렇게 막말을 하는구나. 나는, 씹다 버린 껌이구나. (Cho, 2019, pp. 92-93)

“คิมจียองกับหมอนั้นจับกันแล้วสินะ”

...

“อ๊อ พอทีเหอะ ใครจะอยากเคี้ยวหมากฝรั่งที่คนอื่นคายทิ้งวะ”

...

ผู้ชายที่ปกติวางตัวดี กิริยาวาจาเรียบร้อยมีเหตุผล ก็พูดจาปากไม่มีหูรูดแบบนี้ได้หรือนี่ แถมยังเป็นคำพูดเกี่ยวกับผู้หญิงที่ตนมีใจให้เสียด้วย ตกลงฉันเหมือนหมากฝรั่งที่ถูกเคี้ยวแล้วคายทิ้งสินะ (Cho, 2020, pp. 96-97)

สถานการณ์ - ครั้งหนึ่ง คุณคิมจียองเข้าร่วมกิจกรรมปีนเขากับชมรม เธอบังเอิญได้ยินรุ่นพี่ผู้ชายคุยกันเกี่ยวกับเรื่องที่เขาเลิกกับแฟนหนุ่มแล้ว และรุ่นพี่คนหนึ่งก็กำลังจะให้รุ่นพี่อีกคนหนึ่งจีบเธอเพราะเห็นว่าคุณเองก็สนใจเธอมานานแล้ว อย่างไรก็ตาม รุ่นพี่คนนั้นปฏิเสธและกล่าวว่าคุณคิมจียองเป็นหมากฝรั่งที่คนอื่นคายทิ้งแล้ว ใครจะอยากเคี้ยวต่อ คุณคิมจียองที่แอบได้ยินบทสนทนาจึงรู้สึกไม่พอใจ และคาดไม่ถึงว่ารุ่นพี่ที่ปกติเป็นคนสุภาพเรียบร้อยจะพูดถึงผู้หญิงในแง่ไม่ดีแบบนี้ได้

ความหมายของอุปสรรค - ตัวอย่างประโยคในตอนนี้เป็นคำพูดที่คุณคิมจียองคิดในใจ เธอสรุปความเอาจากสิ่งที่ได้ยินว่า “나는, 씹다 버린 껌이구나.” แปลได้ว่า “ฉันเป็นหมากฝรั่งที่ถูกเคี้ยวแล้วคายทิ้งสินะ” คำแสดงอุปสรรคในที่นี้คือ หมากฝรั่ง เปรียบเป็นคุณคิมจียอง ส่วนหมากฝรั่งที่ถูกเคี้ยว เปรียบกับคุณคิมจียองที่กำลังคบหากับแฟนหนุ่ม และการคายทิ้งหมากฝรั่ง ก็เปรียบได้กับการที่แฟนหนุ่มเลิกกับคุณคิมจียอง คำเปรียบเปรยนี้ แสดงให้เห็นว่าผู้พูดต้องการลดคุณค่าของผู้หญิงลง เพราะมีการเปรียบผู้หญิงกับสิ่งของ นั่นคือหมากฝรั่ง ที่ผู้เคี้ยวจะเห็นเป็นของอร่อยเพียงชั่วคราวและเมื่อรสชาติจืดจางแล้วก็คายทิ้ง สภาพของหมากฝรั่งที่ถูกคายทิ้งก็น่ารังเกียจและไม่มีใครต้องการนำไปเคี้ยวต่อ ดังนั้นคำพูดนี้ แม้ว่าผู้พูดจะไม่พูดตรง ๆ ว่าเขาไม่สนใจจะจีบคุณคิมจียองแล้วเพราะเคยมีแฟนมาก่อน แต่การเปรียบเปรยโดยใช้คำอุปสรรค หมากฝรั่งที่ถูกเคี้ยวแล้วคายทิ้ง ก็ทำให้ผู้ฟังคิดภาพตามและเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของผู้พูดได้

การแปลอุปสรรค - บทแปลได้แปลว่า “ตกลงฉันเหมือนหมากฝรั่งที่ถูกเคี้ยวแล้วคายทิ้งสินะ” มีการใช้คำแสดงอุปมาโวหาร นั่นคือ “เหมือน” ทำให้น้ำหนักในการเปรียบเทียบ คุณคิมจียอง กับ หมากฝรั่ง ลดความรุนแรงจากต้นฉบับลงเล็กน้อย

ตัวอย่างที่ 16

첫 직장이었다. 첫발을 내딛은 세상이었다. 사회는 정글이고, 학교 졸업 후 만난 친구는 진짜 친구가 아니라고 들 했지만 꼭 그렇지도 않았다.

(Cho, 2019, p. 145)

งานแรกในชีวิต โลกที่ก้าวเท้าแรกเข้าไป ถึงใครต่อใครบอกว่าสังคมทำงานเหมือนอยู่กลางป่าดงดิบ เพื่อนที่คบหลังเรียนจบไม่มีทางเป็นเพื่อนแท้ แต่ไม่ใช่เช่นนั้นเสมอไป (Cho, 2020, p. 148)

สถานการณ์ - หลังจากที่คุณคิมจียองลาออกจากงานเพื่อเลี้ยงลูก เธอคิดคำนึงถึงบริษัทที่เธอเคยเข้าไปทำงาน ว่าเป็นสถานที่แห่งแรกที่ทำให้เธอได้พบกับสังคมภายนอก แม้ใครจะบอกว่าสังคมการทำงานเป็นสังคมที่น่ากลัว แต่เธอก็ได้พบเพื่อนร่วมงานที่ดีหลายคน

ความหมายของอุปลักษณ์ - ตัวอย่างนี้ได้เปรียบสังคมการทำงานกับ “정글” หรือ “ป่า” มีความหมายในเชิงอุปลักษณ์ว่า มีความซับซ้อน ไม่น่าไว้วางใจ และเต็มไปด้วยอันตราย ความซับซ้อนของป่าหมายถึงการมีพืชพรรณต่างชนิดอยู่กันอย่างหนาแน่น เปรียบได้กับสังคมทำงานที่มีคนหลากหลายแบบมาอยู่รวมกัน ป่านั้นเต็มไปด้วยอันตรายไม่น่าไว้วางใจเพราะอาจมีสัตว์ร้ายซ่อนอยู่ ถ้าไม่ทันระวังก็อาจจะโดนทำร้าย เปรียบได้กับสังคมทำงานที่อาจมีคนไม่ดีปะปนอยู่ และทำความเดือดร้อนให้แก่เพื่อนร่วมงานคนอื่นได้

การแปลอุปลักษณ์ - ในฉบับแปล ได้แปลตอนนี้ว่า “สังคมทำงานเหมือนอยู่กลางป่าดงดิบ” เป็นการใช้อุปมาโวหารเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งว่า “เหมือน” อีกสิ่งหนึ่ง เป็นการนำเอาคุณลักษณะของสิ่งที่ต้องการเปรียบยกมาเปรียบเทียบกับสิ่งที่พูดถึงว่ามีคุณลักษณะเช่นเดียวกัน

5. การละการแปล

ผู้แปลละการถ่ายทอดความหมายของคำที่แสดงอุปลักษณ์จากต้นฉบับ เนื่องจากประโยคแวดล้อมในฉบับแปลมีความหมายครอบคลุมเพียงพอแล้ว ทำให้ประโยคไม่ดูเยิ่นเย้อหรือยาวจนเกินความจำเป็น กลวิธีการแปลประเภทนี้พบเป็นจำนวน 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.11 ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 17

충분히 각오 하고 스스로 선택하지 않은 희생에 대한 후회와 원망은 깊고 길었고, 결국 그 응어리가 가족 관계를 망쳤다. (Cho, 2019, p. 74)

ความเสียดายและความเคืองแค้นอันเกิดจากการเสียสละที่ตนไม่ได้เลือกและเตรียมใจนั้น หยั่งรากลึกฝังใจไม่คลาย กระทั่ง()บ่อนเซาะทำลายสายสัมพันธ์ครอบครัว (Cho, 2020, p. 78)

สถานการณ์ - สถานการณ์นี้บรรยายถึงความรู้สึกของแม่คุณคิมจียอง เธอไม่มีโอกาสได้เรียนต่อและต้องจากบ้านตั้งแต่ยังเป็นวัยรุ่น เข้าไปทำงานในโรงงานเพื่อส่งเงินมาช่วยส่งเสียพี่ชายสองคนให้ได้เรียนต่อระดับสูง แต่เมื่อพวกเขาเรียนจบ มีงานทำที่มั่นคง พวกเขากลับไม่สนใจจะดูแลพวกเขาเธอเป็นการตอบแทนเลย ความรู้สึกเสียดายโอกาสเรียนต่อและความเคืองแค้นที่แม่คุณคิมจียองมีต่อพวกเขาพี่น้องนั้น กลายเป็นสิ่งที่ฝังแน่นอยู่ในใจ จนทำให้ความสัมพันธ์ของพี่น้องครอบครัวนี้ต้องพังทลายไป

ความหมายของอุปลักษณ์ - คำว่า “응어리” มีความหมายโดยตรงว่า ความแน่นของเนื้อ, ไตแข็งของแผลเป็น (Department of Thai, Hankuk University of Foreign Studies, 2013, p. 1033) ต้นฉบับใช้คำนี้เพื่อแสดงความหมายในเชิงอุปลักษณ์ นั่นคือต้องการเปรียบเทียบรอยแผลเป็นกับความรู้สึกของแม่คุณคิมจียองที่รู้สึกเสียดายและเคืองแค้นที่ตนเองต้องเสียสละโอกาสในการเรียนแต่สุดท้ายก็ไม่ได้รับการเหลียวแลจากพวกพี่ชาย แม้จะผ่านมานานแล้วแต่ความรู้สึกว่าเคยถูกทำร้ายจิตใจนั้นก็ยังคงอยู่ เหมือนกับรอยแผลเป็นที่มีความแข็งแรง ทิ้งร่องรอยว่าเคยมีบาดแผลเอาไว้ให้จดจำ รอยแผลเป็นหรือความฝังใจจำนี้ทำให้แม่คุณคิมจียองไม่มีกำลังใจจะรักษาความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้องอีกต่อไป

การแปลอุปลักษณ์ - ผู้แปลได้ละการแปลคำว่า “응어리” ออกไป อย่างไรก็ตาม คำบรรยายตรงต้นประโยคได้ให้รายละเอียดทางความหมายของคำนี้ไว้แล้ว นั่นคือ “충분히 각오하고 스스로 선택하지 않은 희생에 대한 후회와 원망” หรือ “ความเสียดายและความเคืองแค้นอันเกิดจากการเสียสละที่ตนไม่ได้เลือกและเตรียมใจ” จึงเป็นไปได้ว่าผู้แปลอาจต้องการทำให้ประโยคดูกระชับ จึงตัดคำที่มีความหมายในเชิงอุปลักษณ์ออกไปจากบทแปลตรงท้ายประโยค

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาอุปลักษณ์ที่ปรากฏในนวนิยายเกาหลีเรื่อง *82년생 김지영* (คิมจียอง เกิดปี 82) แต่งโดย Cho Nam-joo (โชนม-จู) และศึกษาการแปลอุปลักษณ์ในนวนิยายฉบับแปลภาษาไทย แปลโดย ตรองสิริ ทองคำใส พบว่า มีการใช้อุปลักษณ์ในนวนิยายต้นฉบับภาษาเกาหลีทั้งหมด 78 ครั้ง ส่วนในฉบับแปลภาษาไทย ผู้แปลใช้กลวิธีการแปล 5 ประเภท ได้แก่ การแปลแบบตรงตัว การแปลแบบเอาความ การแปลแบบเทียบเคียงสำนวน การแปลอุปลักษณ์เป็นอุปมา และการละการแปล ตามลำดับ โดยสรุปในรูปแบบของตารางได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 สรุปความถี่กลวิธีการแปลอุปลักษณ์แต่ละประเภท

ที่	กลวิธีการแปลอุปลักษณ์	จำนวน (ครั้ง)	ร้อยละ
1	การแปลแบบตรงตัว	31	34.44
2	การแปลแบบเอาความ	28	31.11
3	การแปลแบบเทียบเคียงสำนวน	18	20.00
4	การแปลอุปลักษณ์เป็นอุปมา	12	13.33
5	การละการแปล	1	1.11
	รวม	90 ³	100

³ อุปลักษณ์บางคำผู้แปลใช้กลวิธีการแปลมากกว่าหนึ่งประเภท เช่น ใช้กลวิธีการแปลแบบเอาความร่วมกับการแปลอุปลักษณ์เป็นอุปมา จึงทำให้จำนวนความถี่ของกลวิธีการแปลมีจำนวนครั้งที่มีมากกว่าจำนวนอุปลักษณ์ที่ปรากฏในต้นฉบับภาษาเกาหลี

จากตารางที่ 1 พบว่าผู้แปลใช้กลวิธีการแปลแบบตรงตัวมากที่สุด จำนวน 31 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 34.44 แสดงให้เห็นว่าการเปรียบเทียบในเชิงอุปลักษณ์ของประเทศเกาหลีใต้และประเทศไทย ไม่ต่างกันมาก ผู้แปลจึงสามารถแปลตรงตัวตามคำศัพท์ที่ปรากฏในต้นฉบับและผู้อ่านชาวไทยก็ยังสามารถเชื่อมโยงความคิดในเชิงอุปลักษณ์และเข้าใจได้ ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ นาวอน จอน (Jeon, 2013) ที่สรุปในผลการศึกษาของตนว่า คนไทยกับคนเกาหลีมีการเชื่อมโยงความคิดในเรื่องต่าง ๆ ใกล้เคียงกัน เพราะทั้งสองประเทศอยู่ในแถบเอเชีย มีสังคมและวัฒนธรรมคล้ายกัน จึงทำให้มีระบบความคิดใกล้เคียงกัน นอกจากนี้ ผลการศึกษานี้ยังสอดคล้องกับ ตติยานาถ ลิมชัยอรุณเรือง (Limchaiarunruang, 2017) ที่มีการใช้กลวิธีการแปลตรงตัวมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าผู้แปลต้องการรักษาความหมายและการสร้างสรรค์ทางภาษาที่ปรากฏในต้นฉบับ ให้ผู้อ่านฉบับแปลได้รับอรรถรสเช่นเดียวกับการอ่านจากต้นฉบับ

อย่างไรก็ตาม แม้ว่า การเชื่อมโยงความคิดในเชิงอุปลักษณ์ของคนเกาหลีและคนไทยจะมีความใกล้เคียงกัน แต่การใช้ศัพท์สำนวนหรือรูปแบบการใช้ภาษาเกาหลีในบางกรณียังไม่เป็นที่คุ้นเคยในหมู่ผู้อ่านชาวไทย เช่น “플름이 끊기다 (ภาพตัด)” หรือ “철밥통 (หม้อข้าวเหล็ก)” ดังนั้น ผู้แปลจึงเลือกใช้การแปลแบบเอาความ เพื่ออธิบาย หรือขยายความ ให้ผู้อ่านเข้าใจได้มากขึ้น ตามทฤษฎีการแปลสำนวนและโวหารภาพพจน์ของเบเคอร์ (Baker, 2011) และทฤษฎี Skopos theories ของไรส์ และแฟร์เมียร์ (Reiss & Vermeer, 1984) ซึ่งเป็นทฤษฎีการแปลที่ยึดเอาตามวัตถุประสงค์หรือเจตนาของการแปลเป็นหลัก โดยต้องประเมินผู้รับสารปลายทางเสียก่อน แล้วจึงพิจารณาวิธีการปรับบทแปลให้ผู้รับสารปลายทางเข้าถึงสารต้นฉบับได้ กลวิธีการแปลแบบเอาความนี้ ถูกเลือกใช้ด้วยความถี่ที่มากเป็นอันดับรองลงมา จำนวน 28 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 31.11 ซึ่งเป็นความถี่ที่ใกล้เคียงกับอันดับแรก

กลวิธีการแปลที่ผู้แปลเลือกใช้เป็นอันดับรองลงมาคือ การแปลแบบเทียบเคียงสำนวน จำนวน 18 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 20.00 สำนวนถือเป็นการเล่นภาษาโดยใช้อุปลักษณ์เป็นสื่อในการถ่ายทอดความหมายเช่นกัน การแปลประเภทนี้ ผู้แปลได้ทำความเข้าใจความหมายของอุปลักษณ์ในต้นฉบับ แล้วจึงเลือกสำนวนไทยที่มีความหมายเดียวกันมาใช้ในฉบับแปล หากพิจารณาองค์ประกอบของอุปลักษณ์ (Newmark, 1988, p. 104) แบบเปรียบเทียบ (Vehicle) ในต้นฉบับกับฉบับแปลอาจไม่เหมือนกันก็ได้ แต่สิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ (Tenor) หรือความหมายที่ต้องการจะสื่อในฉบับแปลจะต้องตรงกับต้นฉบับ เช่น แปลสำนวน “날로 먹다” ว่า “ซูปมือเปิบ” หรือ แปลคำศัพท์ “맘충” ว่า “นางปลิง” เป็นต้น

กลวิธีการแปลอันดับรองสุดท้ายคือ การแปลอุปลักษณ์เป็นอุปมา จำนวน 12 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 13.33 การแปลอุปลักษณ์เป็นอุปมานี้ น้าหนักทางความหมายในบทแปลจะเบาว่าต้นฉบับเล็กน้อย เพราะต้นฉบับเปรียบสิ่งหนึ่ง “เป็น” อีกสิ่งหนึ่ง แต่ในฉบับแปลใช้คำที่แสดงการเปรียบเทียบ เช่น “เสมือน” “เหมือน” “ประหนึ่ง” “ราวกับ” “ดั่ง” เป็นต้น

กลวิธีอันดับสุดท้ายที่ผู้แปลเลือกใช้คือ การละการแปล จำนวน 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.11 กลวิธีนี้ใช้เพื่อให้รูปประโยคในฉบับแปลดูกระชับ ความหมายไม่ซ้ำซ้อนกันจนเกินไป สิ่งที่น่าสังเกตคือ ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีนี้น้อยมาก สะท้อนให้เห็นว่าผู้แปลหลีกเลี่ยงการตัดทอนคำในต้นฉบับออกโดยไม่จำเป็น โดยเฉพาะคำที่มีความหมายลึกซึ้งเช่นอุปลักษณ์

นอกจากนี้ ยังมีประเด็นค้นพบเพิ่มเติมจากการวิจัยครั้งนี้ นั่นคือ บทแปลนวนิยายเกาหลีเรื่อง *คิมจียอง เกิดปี 82* ฉบับภาษาไทย มีการใช้กลวิธีการแปลตรงตัวมากที่สุด สอดคล้องกับผลการศึกษาของ นาวอนจอน (Jeon, 2013) ที่ศึกษาเปรียบเทียบอุปลักษณะในวรรณกรรมแปล เรื่อง *แม่...หัวใจที่หายไป* และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ตติยานาถ ลิ้มชัยอรุณเรือง (Limchairunruang, 2017) ที่แปลบางส่วนของวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง “When the Sea Turned to Silver (การผจญภัยของนักเล่าเรื่องจำเป็น)” และนำเสนอแนวทางการแปลภาษาภาพพจน์ งานวิจัยทั้งสองนี้เผยให้เห็นว่าผู้แปลเลือกกลวิธีการแปลแบบตรงตัวด้วยความถี่ที่มากที่สุด อย่างไรก็ตาม มีความไม่สอดคล้องกับ ประทุมเพชร แซ่อ่อง และคณะ (Sae Ong et al., 2017) ที่ศึกษาและวิเคราะห์กลวิธีการแปลสำนวนและความเปรียบเทียบที่ปรากฏในวรรณกรรมแปลเรื่อง “*แฮร์รี่พ็อตเตอร์ กับศิลาอาถรรพ์*” และไม่สอดคล้องกับ สิริณ มีชัย (Meechai, 2017) ที่ศึกษากลวิธีการแปลสำนวนและภาษาภาพพจน์ในเนื้อร้องของบทเพลงที่ปรากฏในภาพยนตร์การ์ตูนวอลท์ดิสนีย์ งานวิจัยทั้งสองนี้เผยให้เห็นว่าผู้แปลเลือกกลวิธีการแปลแบบเอาความหรือถอดความด้วยความถี่ที่มากที่สุด สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นว่า งานวรรณกรรมที่มีเนื้อหาแนวจินตนาการ (fantasy) ที่ค่อนข้างมาก และงานวรรณกรรมแนวบทเพลงหรือบทกวี เป็นสิ่งที่ผู้อ่านต้องใช้จินตนาการสูงจึงจะเข้าถึงเนื้อหาได้ หากผู้แปลใช้กลวิธีการแปลแบบตรงตัว อาจทำให้ผู้รับสารเข้าใจได้ไม่ครบถ้วน หรือเข้าไม่ถึงความหมายตามที่ต้นฉบับต้องการได้ ผู้แปลจึงเลือกใช้กลวิธีการแปลแบบเอาความมากที่สุด ในขณะที่งานวรรณกรรมสะท้อนสังคม เช่น *คิมจียอง เกิดปี 82* และ *แม่...หัวใจที่หายไป* ผู้แปลสามารถแปลแบบตรงตัวได้มากกว่า โดยยังคงรักษาความหมายและรักษาลีลาทางภาษาได้ตรงตามต้นฉบับ ถือเป็นอีกหนึ่งประเด็นที่น่าสังเกต เพื่อเป็นแนวทางในการเลือกใช้กลวิธีการแปลให้เหมาะสม โดยการพิจารณาประเภทของเนื้อหาที่จะแปลประกอบกัน

การศึกษาคำความหมายในเชิงอุปลักษณะจากต้นฉบับภาษาเกาหลีและการศึกษากลวิธีการแปลอุปลักษณะมาสู่บทแปลภาษาไทยในงานวิจัยชิ้นนี้ อาจกล่าวได้ว่า ทำให้ได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้แนวทางการแปลอุปลักษณะซึ่งมีหลากหลายแนวทาง การแปลแบบตรงตัวเป็นกลวิธีการรักษาความหมายและลีลาทางภาษาของต้นฉบับไว้ได้ดีที่สุด ทั้งนี้ผู้แปลควรคำนึงถึงความสามารถในการเชื่อมโยงความคิดในเชิงอุปลักษณะของผู้อ่านฉบับแปลด้วยว่าจะสามารถเข้าถึงความหมายตรงตามต้นฉบับได้หรือไม่ หากไม่สามารถแปลแบบตรงตัวได้ ผู้แปลอาจเลือกใช้กลวิธีการแปลแบบเอาความ โดยอธิบายหรือให้ข้อมูลเพิ่มเติมแก่ผู้อ่าน เพื่อการเข้าถึงใจความสำคัญ ส่วนการแปลแบบเทียบเคียงสำนวนนั้น เป็นกลวิธีที่ปรับเปลี่ยนให้เข้ากับวัฒนธรรมของผู้อ่านชาวไทย สามารถสร้างผลกระทบทางการรับรู้ความหมายได้เทียบเท่ากับการอ่านต้นฉบับ ส่วนการแปลอุปลักษณะเป็นอุปมา และการละการแปลนั้น เป็นการปรับเปลี่ยนบทแปลเช่นกัน แต่ผลกระทบทางการรับรู้ความหมายจากฉบับแปลจะไม่เทียบเท่ากับต้นฉบับ อย่างไรก็ตาม กลวิธีการแปลแต่ละประเภทนี้ มีทั้งข้อดีและข้อด้อยต่างกันไป ผู้แปลจึงมีบทบาทสำคัญในการพิจารณาบริบทแวดล้อม ตลอดจนประเภทของเนื้อหาที่จะแปล เพื่อเลือกใช้กลวิธีการแปลให้เหมาะสมต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่สนับสนุนทุนการวิจัย งบประมาณปี 2564 ทำให้งานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- Baker, M. (2011). *In other words: A course book on translation*. 2nd Ed. New York: Routledge Taylor & Francis Group.
- Cho, Nam-joo. (2019). *Palsip Yi Nyeon Saeng Kim Jiyeong 82 년 생 김지영* [Kim Jiyeong was born in 1982]. 86th Ed. Seoul: Minumsa Publishing Group.
- Cho, Nam-joo. (2020). *khim chiyong kaet pi 82* [Kim Jiyeong was born in 82]. (Thongkhamchai, T., Trans.). 4th Ed. Bangkok: Earnest Publishing.
- Department of Thai, Hankuk University of Foreign Studies 한국외국어대학교 태국어과. (2013). *Korean-Thai Dictionary*. 5th Ed. Seoul: Hankuk University of Foreign Studies.
- Engisfun. (2021). *kanchai samnuan stick (cling) to somebody (something) like a leech* [The use of idiom stick (cling) to somebody (something) like a leech]. Retrieved from <https://www.engisfun.com/การใช้สำนวน-stick-cling-to-somebody-something-like-a-leech>.
- Jeon, Nawon. (2013). kansuksa priapthiap uppalak nai wannakam plæ phasa Thai kap tonchabap phasa Kaoli [Comparative Study of Metaphors used in Thai Translation of Original Korean Literature]. *Journal of the Faculties of Arts, Silpakorn University*. 35(2), 182-207.
- Kyobobook. (2020). *Palsip Yi Nyeon Saeng Kim Jiyeong*. Retrieved from <http://www.kyobobook.co.kr/product/detailViewKor.laf?mallGb=KOR&ejkGb=KOR&barcode=9788937473135>.
- Lakoff, G. and Johnson, M. (1980). *Metaphor we live by*. Chicago: University of Chicago.
- Limchaiarunruang, Tatiyanat. (2017). *bot plæ ruang “kan phachonphai khong nak ong champen” khong grace lin phrom bot wikhro* [A Translation of “When the Sea Turned to Silver” By Grace Lin with an Analysis]. (Master of Arts thesis, Thammasat University).
- Meechai, Sirin. (2017). *konlawithi kan plæ samnuan læ phasa phaphot nai nuarong khong botphleng phasa Angkrit thi prakot nai phapphayon katun won ditni plæ doi thani phun suwan* [Translation Strategies of Idioms and Figurative Languages in Walt Disney’s Lyrics by Thaneer Poonswan]. (Master of Arts thesis, Burapha University).
- Newmark, P. (1988). *A Textbook of Translation*. Hertfordshire: Prentice Hall.
- Nida, Eugene A. (1964). *Toward a science of translating: with special to principles and procedures involved in Bible translating*. Leiden: E. J. Brill.

- Office of the Royal Society. (2018). *Photchananukrom sap wannakam Chabap Ratchabandittayasapha (kækhai phœmtœm)* [Office of the Royal Society Dictionary of Literature Vocabularies (revision)] 2nd Ed. Bangkok: Office of the Royal Society.
- Park, K., Elliott, M. (2013). *Dictionary of Korean Idioms*. Seoul: Moon Yerin.
- Pholboon, Prawpun. (2018). uppalak chœng mano that chak botphleng J-POP [Conceptual Metaphors in J-POP]. *Humanities & Social Sciences*. 35(2), 331-361.
- Reiss, K. and Vermeer H. (1984). *Groundwork for a General Theory of Translation*. Tubingen: Niemeyer.
- Royal Institute. (2013). *Photchananukrom Chabap Ratchabandittayasathan pho so 2554* [Royal Institute Dictionary 2011]. 2nd Ed. Bangkok: Royal Institute.
- Sae Ong, P., Anansiriwat, P., Padgate U. (2017). samnuan læ khwam priap: konlawithi kan plæ thi prakot nai wannakam plæ ruang “*hæri phœttœ kap sila athan*” [Idioms and Comparative Statements: The Translation Strategies in “*Harry Potter and the Sorcerer’s Stone*”]. *Journal of Humanities Naresuan University*. 14(2), 61-72.
- Seowonpress. (2015). *sinjo-eo ‘mam chung’ eul a-si-na-yo 신조어 ‘맘충’을 아시나요 ?* [Do you know the new word ‘mamchung’?]. Retrieved from <http://www.presseowon.com/news/articleView.html?idxno=1126>.
- Ullmann, S. (1962). *Semantics: An Introduction to the Science of Meaning*. Oxford: Basil Blackwell.
- Warumanu. (2019). *riwio phapphayon Kim Ji Young: Born 1982 khim chiyong koet pi 82 phit ru thi koet pen ‘phuying’?* [Movie review, Kim Ji Young: Born 1982. Is it wrong to be born as a ‘woman’?]. Retrieved from <https://www.korseries.com/kormovies-kim-ji-young-born-1982>.
- Wiwatsorn, Walaya. (2004). *kan plæ wannakam* [Literature Translation]. 2nd Ed. Bangkok: Faculty of Arts, Chulalongkorn University.
- Xinran. (2004). *siang phriak thi klop ren chak phændin yai* [The Good Women of China]. (Viriaprapaikit, P., Trans.). Bangkok: Guy Malute Company Limited.